

Förslag på indikatorer för uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Slutredovisning av ett regeringsuppdrag:
Deluppdrag 1

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges.
För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också
tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till
alternativaformat@socialstyrelsen.se

ISBN 978-91-7555-452-5
Artikelnummer 2018-3-21

Publicerad www.socialstyrelsen.se, mars 2018

Förord

Socialstyrelsen ska enligt ett regeringsuppdrag stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Denna rapport berör deluppdrag 1, där syftet är att förbättra kunskapen om förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våldsrelaterade insatser på nationell, regional och lokal nivå, genom att ta fram förslag på indikatorer för uppföljning av målsättningarna i strategin.

I denna slutredovisning presenteras en sammanställning av de förslag på indikatorer som har tagits fram i samråd med många andra myndigheter och organisationer. Socialstyrelsen vill tacka alla aktörer som med stort engagemang har bidragit med kunskap och deltagit i arbetet med att utveckla förslagen på indikatorer. Rapporten riktar sig till regeringen, Jämställdhetsmyndigheten som kommer att ansvara för genomförande och uppföljning av strategin samt andra intressenter som arbetar inom våldsområdet.

Rapporten har sammanställts av projektledaren Jelena Corovic. Stina Hovmöller har varit ansvarig enhetschef.

Olivia Wigzell
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Inledning	8
Jämställdhetspolitiska delmål	8
Den nationella strategin	8
Internationellt arbete om mäns våld mot kvinnor	12
Socialstyrelsens uppdrag	13
Deluppdrag 1	14
Projektets syfte	14
Projektmål	15
Indikatorer - mätbara företeelser	15
Metod och genomförande	17
Omfattning och avgränsning	17
Indikatorer indelade i kategorier	18
Arbetsprocessen vid framtagande av förslag på indikatorer	18
Resultat: Förslag på indikatorer	21
Mål 1: Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld	21
Mål 2: Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våld utsatta kvinnor och barn	28
Mål 3: Effektivare brottsbekämpning	39
Mål 4: Förbättrad kunskap och metodutveckling	47
Diskussion och slutsats	49
Referenser	52
Bilaga 1. Representanter i referensgruppen	54
Bilaga 2. Förslag på samtliga indikatorer för uppföljning av nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor	55
Förslagen på indikatorer är indelade i kategorier	55
Bilaga 3. Förslag på ansvariga aktörer i enlighet med samråd samt möjliga datakällor	105
Bilaga 4. Säkerställande av möjliga datakällor där särskild utvecklingsaktivitet behövs	106

Sammanfattning

Socialstyrelsen har i samråd med representanter från över 30 myndigheter och organisationer samt en referensgrupp tagit fram förslag på indikatorer för uppföljning av målsättningarna i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Förslag lämnas även gällande vilka samhällsaktörer som skulle kunna ansvara för att ta fram respektive indikator.

I denna slutredovisning presenteras en sammanställning av totalt 75 indikatorer för att följa upp strategins fyra målsättningar. Indikatorerna är indelade i indikatorområden som identifierats som viktiga utifrån strategin. För många av indikatorerna behöver datakällan säkerställas och de föreslagna ansvariga aktörerna fortsättningsvis involveras.

Av de föreslagna indikatorerna är 39 prioriterade för att följa upp strategin, med så kallad ”kärnstatus”. Sammanfattningsvis har dessa indikatorer följande fokus:

- För *målområde 1*, som avser ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld, har de föreslagna indikatorerna med kärnstatus ett fokus på sexuella kränkningar och våld samt normer och attityder kring stereotypa könsnormer som kan rättfärdiga våld.
- För *målområde 2*, som avser förbättrade möjligheter att upptäcka våldsutsatthet samt starkare skydd och stöd för de individer som utsätts för våld, belyser de föreslagna indikatorerna med kärnstatus förekomsten av utsatthet i befolkningen när det gäller olika former av våld samt om våldsutsattheten har framkommit till någon samhällsaktör.
- För *målområde 3*, som avser effektivare brottsbekämpning, belyser de föreslagna indikatorerna med kärnstatus bland annat kvaliteten i rättsprocessen när det gäller olika typer av brott, våldtäkt specifikt, samt barnärenden.
- För *målområde 4*, som avser förbättrad kunskap och metodutveckling, föreslås inga indikatorer med kärnstatus. Det behövs mer kunskap inom respektive samhällsområde innan relevanta kärnindikatorer kan tas fram.

Förslagen på indikatorer som presenteras i denna rapport involverar många olika myndigheter och organisationer. De aktörer som föreslagits som ansvariga för indikatorer ser i många fall positivt på möjligheterna att säkerställa nödvändiga datakällor förutsatt att utvecklingsaktiviteter för detta initieras. Av de totalt 75 indikatorer som presenteras, finns det för 45 indikatorer befintlig data eller statistik att använda för att ta fram indikatorerna. För merparten av de resterande 30 indikatorerna krävs en prioritering av insatser för att säkerställa möjliga datakällor för uppföljning av målsättningarna i regeringens strategi.

Inledning

Jämställdhetspolitiska delmål

I regeringens skrivelse Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (2016/17:10) anges att det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv [1]. Utifrån det övergripande målet har regeringen angett sex jämställdhetspolitiska delmål:

- *En jämn fördelning av makt och inflytande.* Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet i samhällets alla sektorer.
- *Ekonomisk jämställdhet.* Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- *Jämställd utbildning.* Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
- *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.* Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.
- *Jämställd hälsa.* Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.* Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Den nationella strategin

För att stärka förutsättningarna att nå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra har regeringen presenterat en sektorsövergripande nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Strategin sträcker sig under en 10-års period från 2017 till 2026 [1].

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor är den yttersta konsekvensen av den maktobalans som finns mellan kvinnor och män. Det är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande. Föreställningar som kön, sexualitet och makt har en väsentlig betydelse för alla former av mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Mäns våld mot kvinnor innebär även stora samhällskostnader för exempelvis hälso- och sjukvården, rättsväsendet, socialförsäkringar och det sociala välfärdsystemet [1].

Definition av mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck enligt strategin

”Med mäns våld mot kvinnor avses alla former av fysiskt och psykiskt, inklusive sexuellt, hot och våld som riktas mot kvinnor och flickor” [1, s. 33]. ”Hedersrelaterat våld och förtryck utmärks bl.a. av att flera, främst närstående, personer kan utöva och sanktionera kontroll och våld mot en eller flera kvinnor och flickor. Föreställningen om heder bygger på starkt patriarkala och heteronormativa ideal och kan även motivera våld och förtryck av unga män och pojkar, särskilt homosexuella, bisexuella, transpersoner och queer (hbtq-personer)” [1, s. 35].

Strategins tillämpningsområden

Strategins tillämpningsområde avser *mäns våld mot kvinnor* där alla former av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld, och hot om våld som riktas mot flickor och kvinnor, inklusive *hedersrelaterat våld och förtryck*, såsom *könsstympning, barnäktenskap och tvångsäktenskap*, samt *prostitution och människohandel för sexuella ändamål*. Vidare inkluderas även *kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och pornografi i syfte att reproducera föreställningar om kvinnors underordning* [1].

Strategin riktar sig mot våld som flickor och kvinnor utsätts för på grund av sitt kön. Våldet kan vara i en nära relation, av en bekant eller av en helt okänd man. Våld mot homosexuella och bisexuella flickor och kvinnor inkluderas och våldet kan vara motiverat av fler faktorer än kvinnors könstillhörighet, såsom homofobi och rasism. Vidare inkluderas våld som flickor och kvinnor utsätts för i särskilt hög utsträckning eller som generellt sett har särskilt svåra konsekvenser för flickor och kvinnor [1].

När det gäller våld från närstående inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, sexualbrott samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål syftar insatser som nämns i strategin även till att motverka pojkar och mäns utsatthet för våld respektive flickor och kvinnors utövande av våld. Insatser för våldsutsatta och våldsutövare, styrs av regelverk, exempelvis inom rättsväsendet samt vården och omsorgen, som i grunden är könsneutrala [1].

Av prop. 2005/06:166 Barn som bevittnat våld framgår att barn inte bara riskerar att själva drabbas av våld och andra övergrepp, utan kan också lida genom att de blir vittne till våld som begås av eller mot närstående personer, då oftast mäns våld mot kvinnor i nära relationer [2].

Arbetet med att främja flickor och kvinnors frihet från mäns våld har viktiga beröringspunkter med arbetet för att främja hbtq-personers rättigheter. Det framgår att i genomförandet av strategin är det nödvändigt att beakta ett hbtq-perspektiv, barnrättsperspektiv, men även andra relevanta perspektiv och faktorer [1].

Strategins utgångspunkter

I strategin inkluderas nio utgångspunkter:

- *Våld ska förebyggas med fokus på våldsutövare och maskulinitetsnormer.* Den huvudsakliga utgångspunkten för att förebygga mäns våld mot kvinnor är att förhindra att våld överhuvudtaget uppstår eller upprepas. Föreställningar om våld och hot om våld som legitima uttryck för manlighet bör aktivt motverkas i sammanhang som är särskilt viktiga i formandet av pojkar och unga mäns identitet. Föreställningar om hur män bör vara kan upprätthållas av både kvinnor och män [1]. Utredningen Män och jämställdhet (SOU 2014:6) framhåller att det är viktigt att ifrågasätta acceptans för våld mellan män. Det framkommer att det är rimligt att anta att mäns våld mot kvinnor riskerar att öka i sammanhang där våld mellan män normaliseras och att en normalisering av våld mellan män kan fungera som en nedvärdering av mer omsorgs- och jämställdhetsinriktad manlighet. Mäns våld mot kvinnor kan förutom kopplingen till maskulinitet även kopplas till specifika bakgrundsfaktorer som exempelvis psykisk ohälsa eller missbruk [3].
- *Större uppmärksamhet på flickors och unga kvinnors utsatthet för våld.* I strategin framgår det att flickor och unga kvinnors våldsutsatthet inte tidigare har uppmärksamats tillräckligt. Det handlar dels om flickors och unga kvinnors våldsutsatthet i nära relation inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, att unga kvinnors är överrepresenterade bland de som uppger att de har trakasserats sexuellt i arbetslivet och utsatts för sexualbrott i allmänhet, men också när det kommer till sexuella trakasserier och sexuellt påträngande beteende i skolan. Vidare nämns även unga bisexuella kvinnors våldsutsatthet.
- *Flera livssituationer och omständigheter kan innebära en särskild sårbarhet.* Flickor och kvinnor kan ha olika livssituationer och omständigheter som gör dem särskilt sårbara och medför en högre risk att utsättas för våld. Det kan handla om starka beroendeförhållanden till den man eller de män som utövar våldet och om svårigheter att få samhällets skydd och stöd. Andra sårbarheter kan vara funktionsnedsättningar, missbruk, hög ålder och bristande kunskap i svenska språket. Utsattheten kan också ha anknytning till fysiska platser och miljöer såsom otrygga bostadsområden och skolor, institutionsboenden, samt publika evenemang. Det finns även en förhöjd risk för flickor och kvinnor att utsättas för prostitution och människohandel för sexuella ändamål i en pågående konflikt- eller krigssituation samt i samband med en ofrivillig migration eller flyktingsituation. En och samma flicka eller kvinna kan beröras av flera sådana omständigheter.
- *Funktionshinderperspektivet.* Kvinnor med funktionsnedsättningar utsätts i större utsträckning för fysiskt våld i hemmet och kan vara mycket beroende av andras hjälp för att klara vardagslivet. Samtliga insatser i strategin måste genomgående utgå från ett funktionshinderperspektiv och vara tillgängliga för alla, oavsett funktionsförmåga.
- *Hedersnormer bland närstående.* Våld mot flickor och kvinnor i nära relationer kan vara extrema yttringar av närståendes normer kring heder. Uppfattningen att en familjs rykte och anseende är avhängigt kvinnliga

familjemedlemmars kyskhets och oskuld samt dess faktiskt påstådda beteende i förhållande till dess ideal är exempel på hedersnormer. I en hederskontext sträcker sig kontrollen av flickor och kvinnor allt ifrån begränsningar i vardagen i fråga om umgänge, fysisk rörelsefrihet och valet av klädsel till styrning av val beträffande utbildning, jobb, äktenskap och skilsmässa. Hbtq-personer kan betraktas som hotande mot familjens heder och utsättas för liknande kontroll, påtryckningar och våld. Flera personer, både kvinnor och män, kan vara involverade i att planera, besluta, sanktionera samt utöva hedersrelaterat våld och förtryck. Både kvinnor och män som försvarar den som är utsatt kan straffas för det samtidigt som de själva kan vara utsatta för det.

- *Barnets rätt och barnets bästa.* Barnets rättigheter och principer om barnets bästa är en av utgångspunkterna i strategin. Barn ska därmed inte behandlas som bihang till en förälder (eller annan vårdnadshavare) utan ska ses som rättighetsbärare och egna personer. Barnets synpunkter på andras och egen våldsutsatthet kan sammanfalla med, eller avvika från synpunkter av vårdnadshavare, föräldrar, syskon och andra närstående.
- *Hbtq-personers rättigheter.* I arbetet mot våld behöver kunskapen om hbtq-personers situation och risken att utsättas för våld i nära relationer, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck och våld eller andra kränkningar på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck beaktas.
- *Förbättrad samverkan och styrning.* Ytterligare en utgångspunkt för strategin är att förbättrad samverkan och styrning mellan och inom myndigheter, samt mellan berörda aktörer på alla samhällsnivåer fodras för ett framgångsrikt arbete för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.
- *Kunskapsbaserat arbete.* Den slutliga utgångspunkten för strategin är att berörda verksamheter bör vägledas av kunskap om effekten av olika insatser.

Strategins målsättningar

Strategin har fyra målsättningar:

1. *Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld:* Målet innebär att i högre grad förhindra att våld överhuvudtaget uppstår. Det förebyggande arbetet ska avse dels insatser som riktas till hela befolkningen (universell prevention) men också insatser till riskgrupper som har en förhöjd risk att utöva eller utsättas för våld (selektiv prevention). Dessutom ska det även ingå insatser som syftar till att minska antalet möjliga tillfällen att utöva våld (situationell prevention) men också insatser riktade till män som har utövat våld för att förebygga upprepat våld (indikativ prevention).
2. *Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn:* Målet innebär att förbättra möjligheterna att upptäcka våld och våldsutövare samt ett förstärkt skydd och stöd för de barn och kvinnor som har utsatts för våld.
3. *Effektivare brottsbekämpning:* Målet innebär förbättringar i rättsväsendets ingripande mot brott som rör mäns våld mot kvinnor.
4. *Förbättrad kunskap och metodutveckling:* Målet innebär förbättrad kunskap om mäns våld mot kvinnor hos allmänheten samt bland berörda

yrkesgrupper och beslutsfattare men också förbättrade metoder samt arbetssätt för att motverka våld genom uppföljning, utvärdering och forskning.

Strategins föreslagna åtgärdsprogram 2017–2020

Enligt strategin behöver arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor vara samordnat mellan berörda aktörer på samtliga nivåer i samhället. Kunskapen om fungerande arbetssätt, våldets utbredning och kostnader samt effekten av insatser behöver öka. För att stärka arbetet med strategin och bidra till att nå de fyra målsättningarna har regeringen tagit fram ett åtgärdsprogram för 2017–2020 med en rad åtgärder för varje mål [1].

Åtgärdsprogrammet som presenteras för målområde 1 avser bland annat ett större fokus på våldsförebyggande insatser i kommunala verksamheter men också inom förskolan och skolan som anses vara viktiga aktörer för det våldsförebyggande arbetet. Vidare nämns insatser till våldsutövare som centrala samt det återfallsförebyggande arbetet för att minska risken att individer återfaller i brott. Åtgärdsprogrammet som presenteras för målområde 2 avser bland annat förbättrad upptäckt av våldsutsatthet samt våldsutövande i samhället. Vidare nämns samhällets skydd och stödinsatser till våldsutsatta och våldsutövare som centrala. Målområde 3 avser effektivare brottsbekämpning och det åtgärdsprogram som presenteras avser bland annat att minska mörkertalet vid sexualbrott, där tillgången till ett målsägandebiträde anses vara av central vikt. Vidare fokuserar åtgärdsprogrammet på en effektivare hantering i rättskedjan samt ett förebyggande arbete mot köp av sexuell tjänst och människohandel för sexuella ändamål. Åtgärdsprogrammet för målområde 4 avser främst förbättrade metoder samt arbetssätt för att motverka våld.

Internationellt arbete om mäns våld mot kvinnor

Europeisk nivå

Arbete med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor bedrivs även internationellt. På europeisk nivå stödjer Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) medlemsstaternas arbete att förebygga och bekämpa könsrelaterat våld genom att tillhandahålla tillförlitliga och jämförbara uppgifter för att mäta och följa upp medlemsstaternas rapporterade våld för bland annat dödligt våld, våld i nära relationer och våldtäkt [4].

Agenda 2030

Denna rapport berör mål 3, 4, 5, och 10 i *Agenda 2030* framtagen av FN:

- Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.
- Mål 4. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla
- Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

- Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Det finns indikatorer som föreslås på global nivå i Agenda 2030 för hållbar utveckling. I kapitel 5 som till exempel handlar om jämställdhet, finns delmål om att avskaffa samtliga former av våld mot alla flickor och kvinnor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering. Dessutom framhålls det att skadliga sedvänjor, såsom, barnäktenskap, tidiga äktenskap, tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning ska avskaffas. Tanken är att indikatorerna som föreslagits på en global nivå, och som Sverige redovisar nationell statistik för, ska användas som en referenspunkt för att följa upp målen. Några exempel på indikatorer som föreslås följas internationellt är bland annat utsatthet för sexualbrott samt uppskattningen av antalet flickor och kvinnor i Sverige som utsatts för någon typ av könsstympning [5].

Socialstyrelsens uppdrag

Socialstyrelsen fick i februari 2017 ett regeringsuppdrag att stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (S2017/01221/JÄM). Uppdraget består av tio deluppdrag som faller inom den nationella strategins målsättningar 1, 2 och 4 (för mer information se tabell 1).

Tabell 1. Socialstyrelsens 10 deluppdrag inom ramen för regeringsuppdraget att stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Nr	Deluppdrag
<i>För att förbättra kunskapen om förekomsten av våld och våldsrelaterade insatser ska Socialstyrelsen:</i>	
1	Ta fram förslag på indikatorer för uppföljning av den nationella strategin.
2	Utreda förutsättningarna för att i öppna jämförelser av hälso- och sjukvården inkludera uppgifter om våld och könsstympning.
3	Redovisa åtgärder för att inom hälso- och sjukvården utveckla nationell statistik som rör våld.
4	Ta fram en vägledning till kommuner och landsting för att möjliggöra enhetliga uppskattningar av kostnaden för insatser som orsakas av våld i nära relationer.
5	Genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck.
<i>För att förstärka kompetensstödet för vård- och omsorgspersonal ska Socialstyrelsen:</i>	
6	Planera för fördjupad fortbildning om hedersrelaterat våld och förtryck i socialtjänst samt hälso- och sjukvård.
7	Kartlägga förekomst och behov av standardiserade bedömningsmetoder i hälso- och sjukvårdens arbete med våldsutsatta och våldsutövare.
8	Utveckla standardiserade bedömningsmetoder om utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutövande.
9	Utveckla metoder för socialtjänstens samt hälso- och sjukvårdens behandlingsarbete med våldsutövare.
10	Stödja utvecklingen och spridningen av bedömnings- och behandlingsmetoder i socialtjänstens samt hälso- och sjukvårdens arbete med flickor och pojkar som är utsatta, eller riskerar att utsättas för våld av närstående.

Källa: Socialdepartementet, Uppdrag att stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (S2017/01221/JÄM).

I bakgrundsbeskrivningen till uppdraget nämns Socialstyrelsen som en särskilt viktig myndighet i arbetet med att uppnå strategins målsättningar. Detta på grund av att myndigheten anses ha en betydelsefull roll inom våld- och omsorgssektorn. Vidare bedöms myndigheten även kunna bidra till att utveckla förutsättningarna för Jämställdhetsmyndigheten att följa upp strategin.

Ett antal utvecklingsområden nämns som särskilt viktiga i uppdragets bakgrundsbeskrivning. Exempelvis behöver omfattningen av mäns våld mot kvinnor och insatser på området över tid följas upp på ett strukturerat sätt på nationell nivå. Verksamheter som arbetar med våldsutsatta och våldsutövare behöver arbeta mer aktivt med att upptäcka våld. Även våldsförebyggande insatser, inklusive insatser till män som utövat våld mot närstående, samt upptäckt och förebyggande av prostitution och människohandel för sexuella ändamål är viktiga utvecklingsområden. Regeringen betonar att hälso- och sjukvården har en stor betydelse för tidig upptäckt och förebyggande av våld, vårdinsatser, remittering till andra stödinsatser samt utveckling av kunskap och statistik.

Deluppdrag 1

Denna rapport berör deluppdrag 1 inom ramen för Socialstyrelsens uppdrag att stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Socialstyrelsen ska enligt uppdraget ta fram förslag på indikatorer för uppföljning av den nationella strategin. Jämställdhetsmyndigheten kommer att ansvara för genomförande, samordning och uppföljning av strategin. Deluppdraget är formulerat på följande sätt:

Socialstyrelsen ska ta fram förslag till ett begränsat antal indikatorer som myndigheten anser vara särskilt viktiga för att möjliggöra bedömningar av dels förekomsten i befolkningen av mäns våld mot kvinnor, dels omfattningen och effekten av samhällets insatser enligt målsättningarna i den nationella strategin. Mäns våld mot kvinnor motsvarar här strategins tillämpningsområde med undantag av kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i medier, pornografi och reklam. Indikatorerna ska även omfatta barnäktenskap och tvångsäktenskap. Indikatorerna ska gälla den nationella nivån och bör även kunna användas på regional och lokal nivå.

Vid genomförandet av deluppdraget 1, att ta fram förslag på indikatorer för uppföljning av den nationella strategin, ska Socialstyrelsen samråda med Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet (Brå), Folkhälsomyndigheten (FoHM), Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF), Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK), Statistiska Centralbyrån (SCB) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget senast den 30 mars 2018.

Projektets syfte

Projektet avser deluppdrag 1, där syftet var att förbättra kunskapen om förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våldsrelaterade insatser på nationell,

regional och lokal nivå. Genom att ta fram förslag på indikatorer för uppföljning av målsättningarna i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor kan kunskapen öka och samhällsutvecklingen följas över tid.

Projektmål

Det övergripande målet var att ta fram förslag på ett begränsat antal indikatorer för att möjliggöra en uppföljning av de fyra målsättningarna i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. I framtagandet av förslagen på indikatorer ansåg myndigheten att det var viktigt att indikatorerna omfattar olika samhällsområden, former av våld, både våldsatthet och våldsutövande, olika målgrupper samt perspektiv. Förslagen på indikatorer ska belysa förekomsten i befolkningen av mäns våld mot kvinnor, samt omfattningen och effekten av samhällets insatser. Indikatorerna ska omfatta hedersrelaterat våld och förtryck såsom barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning. Indikatorerna ska främst baseras på uppgifter från befintliga datakällor där datainsamlingen sker återkommande med en viss regelbundenhet. Indikatorerna ska gälla den nationella nivån men även kunna brytas ner på regional och lokal nivå om möjligt.

Indikatorer - mätbara företeelser

En indikator kan generellt beskrivas som en mätbar företeelse som visar eller indikerar tillståndet i ett större system. Genom att följa indikatorns utveckling över tid går det att få en uppfattning om i vilken riktning systemet utvecklas. Syftet kan vara att förutsäga förändringar i företeelsens utveckling, skapa ett utgångsläge mot vilka förändringar kan mätas eller visa på behov av och identifiera möjligheter till åtgärder. En indikator kan baseras på både kvantitativa och kvalitativa data [6].

Definition av vad en indikator är, kriterier som en indikator måste uppfylla samt arbetssätt vid framtagandet av indikatorer, kan skilja sig åt mellan olika aktörer. Enligt Socialstyrelsens definition är en indikator ett mått som påvisar (indikerar) ett underliggande förhållande eller utveckling. Myndigheten har satt upp ett antal kriterier som en indikator måste uppfylla för att särskilja den från bakgrundsmått och andra nyckeltal. Ett av huvudkriterierna för en indikator är att den har en uttalad *riktning*, vilket betyder att höga alternativt låga värden är uttryck för bra eller dålig kvalitet eller effektivitet. Andra kriterier är att en indikator ska vara *relevant* och belysa ett område som är viktigt för en verksamhet att förbättra samt att den ska avspegla någon dimension av kvalitet och/eller effektivitet i utfallet. Indikatorn ska vara *valid*, vilket innebär att den mäter det den avser att belysa och att den mäts på ett tillförlitligt sätt. Indikatorn ska vara *vedertagen* och bygga på kunskap, t.ex. nationella riktlinjer, vetenskap eller beprövad erfarenhet. Indikatorn ska vara *påverkbar* så att en huvudman eller utförare ska kunna påverka indikatorns utfall. Vidare ska en indikator vara *mätbar* och kunna mätas med nationellt tillgänglig och kontinuerligt insamlad data [7].

Ibland kan det vara viktigt att peka på en företeelse som det vore önskvärt att mäta, även om det inte finns tillräckligt bra datakällor eller data på plats för att mäta den. I sådana fall tas en ”utvecklingsindikator” fram. Kriterierna för en utvecklingsindikator är desamma som för en indikator, förutom att utvecklingsindikatorn inte är mätbar vid tillfället [7].

Bakgrundsmått och nyckeltal skiljer sig från indikatorer på så sätt att de oftast inte har någon angiven riktning, men kan användas av huvudmän eller utförare för att följa upp och bevaka förhållanden över tid (t.ex. befolkningsstruktur och av geografiska förutsättningar). Dessa mått kan även vara svåra att påverka. Bakgrundsmått och nyckeltal kan i vissa fall användas för att ge ytterligare förklaringar till en indikatorns utfall [7].

Metod och genomförande

Omfattning och avgränsning

Socialstyrelsen har utifrån strategins skrivelse samt uppdragsbeskrivningen tolkat att förslagen på indikatorer ska omfatta:

- *Förekomsten i befolkningen av mäns våld mot kvinnor, samt omfattningen och effekten av samhällets insatser enligt målsättningarna i den nationella strategin.*
- Olika *samhällsområden* som exempelvis socialtjänst, hälso- och sjukvård, rättsväsende, utbildning och civila samhället.
- Både *våldsutsatta och våldsutövare*.
- *Mäns våld mot kvinnor* där olika former av våld ingår: fysiskt, psykiskt och sexuellt våld, hot om våld, hedersrelaterat våld och förtryck såsom barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning, samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.
- Olika *målgrupper som är utsatta för våld och de som utövar våld*: flickor och kvinnor som utsätts för våld på grund av sitt kön: av närstående, av bekanta eller okända män. Homosexuella och bisexuella flickor och kvinnor som utsätts för våld inkluderas samt flickor och kvinnor som har en särskild sårbarhet. Flickor och kvinnor, pojkar och män som utsätts för: våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, sexualbrott, prostitution och människohandel för sexuella ändamål oavsett kön på våldsutövaren.
- Olika *perspektiv*: barn- och unga, hbtq, särskild sårbarhet som exempelvis psykisk ohälsa, funktionsnedsättningar, missbruk, hög ålder och bristande kunskap i det svenska språket.

Neutrala indikatorer i sin utformning

Socialstyrelsen har valt att ta fram förslag på indikatorer som till sin konstruktion är könsneutrala. Detta på grund av att strategins tillämpningsområde avser både våldsutsatthet och våldsutövande, oavsett kön på den som utsätts för våld och de som utövar våld. Indikatorerna kommer därmed nämnas med könsneutrala termer som exempelvis ”individer”, ”personal”, ”våldsutsatta”, ”våldsutövare”, ”barn” och ”vuxna”. Indikatorerna kan i ett senare skede redovisas uppdelat på kön, ålder, eller andra relevanta och önskvärda redovisningsgrupper. Beroende på vilken datakälla som används kan även en del indikatorer redovisas uppdelat på ett sätt som exempelvis beaktar följande perspektiv: barn- och unga, missbruk, HBTQ, interkulturellt perspektiv, psykisk ohälsa och jämställdhet.

Det bör också nämnas att det i indikatorernas formulering ibland användas olika termer med liknande innebörd, detta på grund av att olika termer används inom olika samhällsområden, exempelvis: ”våldsutsatt”, ”brottsoffer”, ”målsägande”, ”våldsutövare”, ”förövare”, ”brottsutsatt” och ”våldsbrottsdömda”.

Begränsat antal indikatorer

Uppdragets formulering ”ta fram förslag till ett begränsat antal indikatorer som myndigheten anser vara särskilt viktiga” tolkade Socialstyrelsen som att en prioritering behöver göras bland de förslag på indikatorer som tas fram. Av den anledningen har de framtagna indikatorerna kategoriserats utifrån om de är prioriterade för att följa upp målsättningarna i strategin, det vill säga om de har ”kärnstatus”.

Som framgått bedömdes det vara viktigt att förslagen på indikatorer främst kan baseras på uppgifter från befintliga datakällor, som exempelvis nationella enkätundersökningar och registerdata, där datainsamlingen sker återkommande med en viss regelbundenhet över tid. Resultaten för indikatorerna ska kunna redovisas på nationell nivå, men även kunna brytas ner och redovisas på regional och lokal nivå där det är möjligt.

Indikatorer indelade i kategorier

I rapporten föreslås indikatorer som många olika aktörer kommer att ansvara för. Indikatorerna kan i ett senare skede delas in i olika typer utifrån vad de avser att mäta, det vill säga struktur, process- eller resultatmätt.

Förslagen på indikatorer har delats in i kategorier utifrån två aspekter: 1) om de är prioriterade för att följa upp målsättningarna i strategin, det vill säga om de har ”kärnstatus”, 2) om det i nuläget finns en befintlig datakälla, data eller statistik att använda för att ta fram indikatorerna.

Prioriterade indikatorer och bakgrundsmått, där det finns befintlig data eller statistik att använda för att ta fram indikatorn eller måttet, kallas för ”kärnindikator” respektive ”kärnbakgrundsmått”. Vissa av indikatorerna och bakgrundsmåtten har kärnstatus men är av utvecklingskaraktär, eftersom datakällan behöver säkerställas på grund av att det exempelvis saknas data eller att data behöver kompletteras. I rapportens resultatdel beskrivs alla framtagna indikatorer och bakgrundsmått med kärnstatus.

Arbetsprocessen vid framtagande av förslag på indikatorer

Arbetet med att ta fram förslag på indikatorer för uppföljning av nationella strategin kan sammanfattas i följande nio steg:

- *Steg 1:* Litteraturgenomgång och genomläsning av den nationella strategin och andra viktiga rapporter för att inhämta kunskap.
- *Steg 2:* Identifiering av vad som är viktigt att mäta och belysa med indikatorer utifrån strategins skrivelse, tillämpningsområde, utgångspunkter, målsättningar, åtgärdsprogram, samt utifrån hur uppdraget till Socialstyrelsen är formulerat.
- *Steg 3:* Kartläggning av vad förslagen på indikatorer behöver omfatta (baserat på informationen i Steg 2) samt hur det är möjligt att mäta förekomsten av mäns våld mot kvinnor i befolkningen och omfattningen och effekten av samhällets insatser, vilka samhällsområden som indikatorerna

behöver omfatta, vilka former av våld som ingår i ”mäns våld mot kvinnor”, vilka målgrupper som är utsatta för våld och vilka målgrupper som utövar våld. I kartläggningen inkluderades information om vilka samhällsaktörer som arbetar med de identifierade områdena eller målgrupperna samt vilka befintliga datakällor och data som finns.

- *Steg 4:* Kontakt togs med berörda externa samhällsaktörer som verkar inom områden som hade identifierats som viktiga i strategin och kartläggningen. En inbjudan skickades med e-post till aktörerna med en förfrågan om de ville delta på ett samrådsmöte.
- *Steg 5:* Preliminära förslag på indikatorer togs fram för mål 1 till 4 i strategin, utifrån den samlade kunskapen under arbetets gång och kartläggningen som gjorts.
- *Steg 6:* Myndigheten hade samrådsmöten med över 30 externa samhällsaktörer. I uppdraget för deluppdrag 1 framgick att Socialstyrelsen ska samråda med sju olika myndigheter och organisationer. Myndigheten hade samrådsmöten med representanter från dessa: Barnombudsmannen, Brå, FoHM, MFOF, NCK, SCB och SKL.

Eftersom våldsområdet spänner över många samhällsområden och berör många samhällsaktörer bedömdes det vara viktigt att även inhämta kunskap från ytterligare samhällsaktörer för att kunna genomföra uppdraget så tillfredställande som möjligt. Myndigheten hade således även samrådsmöten med representanter från följande myndigheter och organisationer: Arbetsförmedlingen (Af), Domstolsverket, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Kriminalvården, Linköpings universitet (Barnafrid), Länsstyrelsen Stockholm (Nationella uppdraget mot prostitution och människohandel), Länsstyrelsen Östergötland (Nationella uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck), Migrationsverket, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Polismyndigheten, Rikskriscentrum, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS), Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), Rättsmedicinalverket (RMV), Skatteverket, Skolinspektionen, Skolverket, Statens institutionsstyrelse (SiS), Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Universitetskanslersämbetet (UKÄ), Unizon, Utredningen om återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (S 2017:02) och Åklagarmyndigheten.

Utöver ovanstående myndigheter och organisationer har samtal även förts i rådgivande syfte med representanter från följande aktörer med anknytning till hälso- och sjukvården: Amel-mottagningen på Södersjukhuset angående könsstämpning; Barnskyddsteamet i Uppsala; Karolinska institutet (KI) angående våld i nära relationer, odontologi, obstetrik och gynekologi, och Graviditetsregistret; Origo (resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld för Stockholms län); Stockholms läns landsting (angående våld i nära relationer och barnhälsovård); Stockholms läns sjukvårdsområde (verksamhetsutvecklare angående terminologi och informationsstruktur samt representant för verksamhetsområdet psykiatri); Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer (VKV); och World of no sexual abuse (WONSA).

- *Steg 7:* Efter samtliga samrådsmöten reviderades förslagen på indikatorer för mål 1 till 4. En referensgrupp skapades som bestod av representanter från de sju myndigheter och organisationer som det stod i uppdraget att Socialstyrelsen ska samråda med. Eftersom ingen av de nämnda aktörerna representerade utbildningsområdet, bjöds även Skolinspektionen in till referensgruppsmötet (se bilaga 1 för en lista på representanter som ingick i referensgruppen). Syftet med referensgruppsmötet var att bedöma vilka förslag på indikatorer som ska vara med i underlaget som har tagits fram, samt vilka indikatorer som ska anses ha "kärnstatus" (prioriteras) för uppföljning av målsättningarna i strategin.
- *Steg 8:* Efter referensgruppsmötet reviderades förslagen på indikatorer ytterligare, och underlaget skickades sedan ut för granskning till de berörda externa aktörer som föreslås ansvara för indikatorerna.
- *Steg 9:* Efter inkomna synpunkter av granskningen från berörda externa aktörer gjordes ytterligare revideringar av förslagen på indikatorer i enlighet med de berörda aktörernas synpunkter. Den slutliga versionen av förslagen på indikatorer stämdes sedan av med de berörda externa aktörerna en sista gång för att förankra förslagen på indikatorerna inför publicering.

Resultat: Förslag på indikatorer

Totalt har förslag på 75 indikatorer tagits fram för uppföljning av målsättningarna i strategin. Samtliga förslag är indelade utifrån strategins fyra målsättningar samt efter indikatorområden som identifierats som viktiga utifrån strategin. För en sammanställning av samtliga förslag på indikatorer som tagits fram, se bilaga 2 ("Förslag på samtliga indikatorer för uppföljning av nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor"). I bilaga 3 presenteras förslag på ansvariga aktörer i enlighet med samråd och möjliga datakällor för de föreslagna indikatorerna ("Förslag på ansvariga aktörer i enlighet med samråd samt möjliga datakällor").

I detta avsnitt presenteras förslagen på 39 indikatorer som är prioriterade för att följa upp den nationella strategin, det vill säga med så kallad, "kärnstatus" (för mer information se metodavsnittet). Indikatorerna som presenteras här följer samma numrering som i bilaga 2.

I tabellerna som presenteras i detta avsnitt finns en kolumn som heter "Säkerställande av datakälla", där framgår om och hur datakällan behöver åtgärdas. Exempelvis kan det betyda att en enkätundersökning är tidsbegränsad eller har utgått på grund av ett slutfört regeringsuppdrag, att en enkätfråga behöver läggas till i en befintlig enkätundersökning eller att uppgifter i ett register alternativt ett verksamhetssystem behöver tas fram eller utvecklas. Det finns även en kolumn som heter "Förslag på redovisning", där framgår vilka redovisningsnivåer och redovisningsgrupper som är möjliga att redovisa för indikatorn. Vid framtagande av indikatorn kan dock fler redovisningsnivåer och redovisningsgrupper visa sig vara möjliga.

Mål 1: Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

Målområde 1 avser ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld. Det gemensamma för de föreslagna indikatorerna med kärnstatus är att fokus ligger på sexuella kränkningar och våld samt normer och attityder kring stereotypa könsnormer som kan rättfärdiga våld. Indikatorerna som föreslås avser främst verksamheter inom skolan, vilket kan ses som att det riktas till hela befolkningen (universell prevention), men även kommunala verksamheter som idrotts- och föreningsrörelsen. Genom att ställa krav på att de lokala föreningarna ska genomgå en utbildning om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet för att få det lokala aktivitetsstödet, kan det ses som en insats som syftar till att minska risken för att våld ska utövas (situationell prevention). Vidare föreslås även en indikator som avser att fånga upp hur stor andel individer som har eller har haft samhällsorientering som aktivitet inom ramen för Arbetsförmedlingens etableringsprogram. I strategin nämns denna grupp som en riskgrupp som har en förhöjd risk att utöva eller utsättas för våld (selektiv prevention). Slutligen finns föreslagna indikatorer som avser att fånga upp om Kriminalvårdens sexualbrottsklienter

eller partnervåldsklienter inom frivård eller anstalt har genomfört ett återfallsförebyggande program, samt om icke-dömda våldsutövare i samhället har genomfört behandlingsinsatser mot vålds- och sexualbrottsproblematik. Detta kan således ses som indikativ prevention, det vill säga, insatser riktade till individer som har vålds- eller sexualbrottsproblematik för att förebygga upprepat våld.

Inom ramen för målområdet presenteras fyra indikatorområden och totalt nio indikatorer med kärnstatus.

Indikatorområde: Förebyggande arbete i kommunala verksamheter

Ett våldsförebyggande arbete innebär bland annat att minska återfall och upprepade utsatthet genom strategiska insatser, strukturerade hot och riskbedömningar samt stöd och skydd till brottsutsatta. Det innebär också insatser och åtgärder för våldsutövare samt att arbeta med normer, attityder och värderingar kring bland annat våld, kön och föreställningar om maskuliniteter [8].

Enligt den nationella strategin framhålls det att ett våldsförebyggande arbete på regional och lokal nivå är avgörande för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Exempel på arenor och verksamheter för förebyggande insatser är skolväsendet, verksamheter inom hälso- och sjukvården, idrotten, trossamfund och annat föreningsliv, den kommunala familjerätten, föräldraskapsstödet, socialtjänsten samt den samhällsorientering som ges till nyanlända [1].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 1 för uppföljning av indikatorområde: Förebyggande arbete i kommunala verksamheter.

Tabell 2. Förslag på indikatorer inom mål 1 för uppföljning av indikatorområde: Förebyggande arbete i kommunala verksamheter

Indikator (1.6)	Andel kommuner som ställer krav att de lokala föreningarna ska genomgå en utbildning om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet för att få det lokala aktivitetsstödet
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	I den nationella strategin nämns idrottsrörelsen ha en väsentlig roll i arbetet för jämställdhet, inklusive frihet från våld. Samtidigt präglas delar av idrotten av en heteronormativ kultur och den kan även inbegripa föreställningar om maskulinitet som rättfärdigat våld (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Genom utbildning till ledare om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet kan fokus läggas på dessa frågor för att förebygga våld och övergrepp (<i>Uppdrag – i fråga om föreningslivet – slutrapport. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor; 2014</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning kommunerna ställer krav på att de lokala föreningarna ska genomgå en utbildning om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet för att få det lokala aktivitetsstödet.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Möjlig datakälla	Enkät: I fråga om föreningslivet 2014 Förslag på uppställning av indikator: Täljare: Antal kommuner som ställer krav att de lokala föreningarna ska genomgå utbildning om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet för att få det lokala aktivitetsstödet Nämnare: Antal kommuner
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal

Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, slutfört regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (1.7)	Andel individer som har eller har haft samhällsorientering som aktivitet i kommunernas regi inom 12 månader efter registrering i Arbetsförmedlingens etableringsprogram
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	I den nationella strategin nämns att asylsökande och nyanlända har begränsad kunskap om det svenska samhället. Sexualitet och relationer präglas över hela världen av normer kring bland annat kön, genus och sexuell läggning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). I boken "Om Sverige", som används i samhällsorienteringen för nyanlända, finns under kapitel 4, information om bland annat mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck), jämlikhet och mänskliga rättigheter och barns rättigheter (<i>Om Sverige – Samhällsorientering på svenska. Göteborg Stad och Länsstyrelsen Västra Götalands län; 2017</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer har eller har haft samhällsorientering som aktivitet i kommunernas regi inom 12 månader efter registrering i Arbetsförmedlingens etableringsprogram.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Arbetsförmedlingen
Möjlig datakälla	Datakälla: Arbetsförmedlingens datalager Förslag på uppställning av indikator: Täljare: Antal personer som har eller har haft samhällsorientering som aktivitet i kommunernas regi inom 12 månader efter etableringsstart Nämnare: Antal personer som får etableringsinsatser från Arbetsförmedlingen
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Säkerställande av datakälla	-

Indikatorområde: Förebyggande arbete i förskola och skola

I strategin nämns förskolan och skolan som exempel på verksamheter var förebyggande insatser är viktiga. En av de viktigaste uppgifterna för skolväsendet är att redan från förskolan förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar som finns i samhället samt ge kunskap om de mänskliga rättigheterna. Det handlar bland annat om alla människors lika värde, individens frihet och integritet samt människolivets okränkbarhet. Det har tidigare uppmärksammats att det finns problem med sexuella trakasserier och annat våld i skolan. Behov finns av ett stärkt förebyggande arbete. Sex- och samlevnadsundervisningen nämns som särskilt viktig då den utgör ett ämnesövergripande kunskapsområde i både grund- och gymnasieskolan [1].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 1 för uppföljning av indikatorområde: Förebyggande arbete i förskola och skola.

Tabell 3. Förslag på indikatorer inom mål 1 för uppföljning av indikatorområde: Förebyggande arbete i förskola och skola

Indikator (1.9)	Andel elever i årskurs 9 som svarar instämmande i att skolan arbetar aktivt för att motverka "kränkande behandling"
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	I den nationella strategin framgår det att förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag att förmedla kunskap i frågor om sexuellt våld och trakasserier samt grundläggande värderingar utifrån mänskliga rättigheter (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Kränkande behandling är ett begrepp som avser ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (trakasserier eller sexuella trakasserier) kränker ett barns eller en elevs värdighet (6 kap. 3 § skollagen). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning elever i årskurs 9 svarar instämmande i att skolan arbetar aktivt för att motverka "kränkande behandling".
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Skolinspektionen
Möjlig datakälla	Enkät: Skolenkäten (HT/VT)
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (1.11)	Andel rektorer i grundskolan som har pratat med lärarna om hur de ska medverka i skolans arbete med sex- och samlevnadsundervisningen
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	I den nationella strategin framgår det att förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag att förmedla kunskap i frågor om sexuellt våld och trakasserier samt grundläggande värderingar utifrån mänskliga rättigheter. Sex- och samlevnadsundervisningen nämns som särskilt viktig då den utgör ett ämnesövergripande kunskapsområde i både grund- och gymnasieskolan (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning andel rektorer i grundskolan som har pratat med lärarna om hur de ska medverka i skolans arbete med sex- och samlevnadsundervisningen.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Skolinspektionen
Möjlig datakälla	Datakälla: Kvalitetsgranskning om sex- och samlevnadsundervisningen som Skolinspektionen har genomfört 2017 (publiceras inom kort). Förslaget är att upprepa kvalitetsgranskningen som bland annat omfattar enkäter till rektorer på 250 slumpmässigt utvalda grundskolor.
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.

Indikatorområde: Normer, attityder och värderingar hos unga

Det är viktigt att skapa en förståelse för hur normer kring maskulinitet samt flickor och kvinnors självbestämmande formas i olika sammanhang. Det är särskilt viktigt vid formandet av pojkar och unga mäns identitet för att motverka föreställningar om våld och hot om våld som legitima uttryck för manlighet. Arbetet för att främja flickor och kvinnors frihet från mäns våld mot flickor och kvinnor har även viktiga beröringspunkter med arbetet för att främja hbtq-personers rättigheter. Det handlar bland annat om att förändra

maskulinitetsnormer och nedvärderingar av exempelvis egenskaper som traditionellt tillskrivs som kvinnliga [1].

Det har även visat sig finnas ett samband mellan attityder och värderingar kring jämställdhet och maskulinitet och våld [9]. I MUCFs rapport framgår att det finns behov av att fördjupa kunskapen om användningen av våld bland pojkar och unga män.

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 1 för uppföljning av indikatorområde: Normer, attityder och värderingar hos unga.

Tabell 4. Förslag på indikatorer inom mål 1 för uppföljning av indikatorområde: Normer, attityder och värderingar hos unga

Indikator (1.14)	Andel elever i årskurs 9 som tycker att det <i>inte</i> är fel att använda våld för att få respekt
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. En viktig uppgift för skolväsendet, från förskolan och vidare genom livet, är att förmedla och förankra de grundläggande demokratiska värderingar samt de mänskliga rättigheter som samhället vilar på. En del av arbetet handlar om att förändra stereotypa könsnormer vilka kopplar samman maskulinitet och våld, främja jämställdhet samt utmana hedersnormer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning elever i årskurs 9 tycker att det <i>inte</i> är fel att använda våld för att få respekt.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Enkät: Skolundersökningen om brott
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/länsnivå Redovisningsgrupp: Kön: tjej/kille (ej juridiskt kön) Svensk/utländsk bakgrund Bostadstyp Bostadsort Föräldrar skilda/separerade Föräldrarnas utbildning Föräldrarnas sysselsättning Familijs ekonomiska resurser (index)
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (1.16)	Andel unga (16–25 år) som instämmer med stereotypa påståenden om jämställdhet och könsroller
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. En viktig uppgift för skolväsendet, från förskolan och vidare genom livet, är att förmedla och förankra de grundläggande demokratiska värderingar samt de mänskliga rättigheter som samhället vilar på. En del av arbetet handlar om att förändra stereotypa könsnormer vilka kopplar samman maskulinitet och våld, främja jämställdhet samt utmana hedersnormer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning unga (16–25 år) instämmer med stereotypa påståenden om jämställdhet och könsroller.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
Möjlig datakälla	Enkät: Ungdomsenkäten

Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell Redovisningsgrupp: Ålder: 16–19 år, 20–25 år Bakgrund: utländsk/svensk Kön: tjej/kille/annat Sexuell läggning: heterosexuell/homosexuell/bisexuell/osäker/annat/vill inte definiera
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.

Indikatorområde: Återfallsförebyggande program för våldsutövare

Individer som återfaller i brott orsakar stora samhällskostnader och allvarligt lidande för enskilda individer [8]. I den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor nämns det återfallsförebyggande arbetet med våldsbrottsdömda som ett avgörande utvecklingsområde för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra [1]. Arbetet med att upptäcka, bedöma och förmå våldsutövande män att sluta använda våld bedrivs idag inom bland annat Polismyndigheten, Kriminalvården, socialtjänsten och hälso- och sjukvården samt inom andra organisationer. Det har tidigare uppmärksammats att det finns en oklarhet i vem som ansvarar för att ge insatser och stöd till våldsutövande män som inte är dömda till påföljd inom Kriminalvårdens ansvarsområde [8].

För våldsutövande män inom Kriminalvårdens ansvarsområde riktas behandlingsprogrammen bland annat mot våld i nära relation inklusive partnervåld och sexualbrott. Behandlingsprogrammen syftar till att minska risken för återfall i brott genom att ge klienten nya kunskaper, färdigheter och insikter [10].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 1 för uppföljning av indikatorområde: Återfallsförebyggande program för våldsutövare.

Tabell 5. Förslag på indikatorer inom mål 1 för uppföljning av indikatorområde: Återfallsförebyggande program för våldsutövare

Indikator (1.17)	Andel partnervårdsklienter i Kriminalvården som bedöms ha medelhög eller hög risk för återfall, som har genomfört ett program mot relationsvåld under verkställighet i frivård eller anstalt
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Syftet med Kriminalvårdens behandlingsprogram är att minska risken för återfall i brott genom att ge klienten nya kunskaper, färdigheter och insikter. Behandlingsprogrammen är bland annat riktade mot, våld i nära relation inklusive partnervåld och sexualbrott (<i>Kriminalvårdens förstärkta insatser för unga i kriminalvård och förstärkta insatser för våldsamma män 2013–2016. Kriminalvården; 2017</i>). Behandlingsbehov bedöms via strukturerad behovsbedömning och behandling ges efter klientens samtycke. Med genomfört program innebär att klienten fullföljt samtliga sessioner i programmet. Indikatorn ämnar spegla andel partnervårdsklienter i Kriminalvården som bedöms ha medelhög eller hög risk för återfall, som har fullföljt ett relationsvåldsförebyggande program under verkställighet.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Kriminalvården
Möjlig datakälla	Kriminalvårdsregistret

Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell (Ej relevant för Jämställdhetsmyndigheten att följa upp regionala eller lokala tendenser. Specialiserade anstalter har programmen.)
	Redovisningsgrupp: Inga grupperingar
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (1.18)	Andel sexualbrottsklienter i Kriminalvården som bedöms ha medelhög eller hög risk för återfall, som har genomfört ett program mot sexualbrott under verkställighet i frivård eller anstalt
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Syftet med Kriminalvårdens behandlingsprogram är att minska risken för återfall i brott genom att ge klienten nya kunskaper, färdigheter och insikter. Behandlingsprogrammen är bland annat riktade mot våld i nära relation inklusive partnervåld och sexualbrott (<i>Kriminalvårdens förstärkta insatser för unga i kriminalvård och förstärkta insatser för våldsamma män 2013–2016. Kriminalvården; 2017</i>). Behandlingsbehov bedöms via strukturerad behovsbedömning och behandling ges efter klientens samtycke. Med genomfört program innebär att klienten fullföljt samtliga sessioner i programmet. Indikatorm ämnar spegla andel sexualbrottsklienter i Kriminalvården som bedöms ha medelhög eller hög risk för återfall, som har fullföljt ett sexualbrottsförebyggande program under verkställighet.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Kriminalvården
Möjlig datakälla	Kriminalvårdsregistret
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell (Ej relevant för Jämställdhetsmyndigheten att följa upp regionala eller lokala tendenser. Specialiserade anstalter har programmen.)
	Redovisningsgrupp: Inga grupperingar
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (1.19)	Antal icke-dömda våldsutövare som har genomfört en medellång eller längre behandlingsinsats mot vålds- eller sexualbrottsproblematik
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. Arbetet på lokal nivå bör ges en högre prioritet och omfatta arbete i bland annat kommuner, företag och i det civila samhället. Socialtjänsten har en viktig uppgift i att sätta in adekvata åtgärder när de träffar våldsutövare vid våld i nära relationer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorm ämnar spegla antal icke-dömda våldsutövare som har genomfört en medellång eller längre behandlingsinsats mot vålds- eller sexualbrottsproblematik.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Inte fastställt nuläget
Möjlig datakälla	Datakälla: Inte fastställt i nuläget
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.

Mål 2: Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

Målområde 2 avser förbättrade möjligheter att upptäcka våld och våldsutövare samt ett förstärkt skydd och stöd för de individer som utsätts för våld.

Det gemensamma för de föreslagna indikatorerna med kärnstatus är att de försöker belysa förekomsten av våldsutsatthet i befolkningen när det gäller olika former av våld samt om våldsutsattheten har framkommit till någon samhällsaktör. De indikatorer som föreslås belyser bland annat: utsatthet för misshandel, hot, sexualbrott, dödligt våld, hedersrelaterat våld och förtryck såsom förekomsten av könsstympning, barnäktenskap och tvångsäktenskap, hur vanligt det är ha sex mot ersättning, samt i hur stor utsträckning identifierade våldsutsatta och våldsutövare i socialtjänsten som har fått insatser.

Inom ramen för målområdet presenteras fyra indikatorområden och totalt 18 indikatorer med kärnstatus.

Indikatorområde: Våldsutsatthet i befolkningen

Den rättsstatistik som finns i Sverige delas bland annat in i anmälda brott, handlagda brott, personer misstänkta för brott och personer lagförda för brott [11]. Enbart en mindre del av våldsutsattheten kommer till offentlighetens kännedom, vilket innebär att antalet anmälda våldsbrott enbart ger en uppfattning om det polisanmälda våldet. För att få en uppfattning om våldsutsattheten i befolkningen finns flertalet nationella enkäter som ges ut av myndigheter (exempelvis Brå, SCB och FoHM). De nationella enkäterna visar dock olika bilder av våldsutsattheten i befolkningen. Förklaringen till det beror bland annat på skillnader i uppdrag som de har fått, fokus på vad det är som ska belysas, tillvägagångssätt i datainsamlingen, definitioner samt hur enkätfrågorna är formulerade [8].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 2 för uppföljning av indikatorområdet: Våldsutsatthet i befolkningen.

Tabell 6. Förslag på indikatorer inom mål 2 för uppföljning av indikatorområde: Våldsutsatthet i befolkningen

Indikator (2.1)	Andel individer utsatta för misshandel föregående kalenderår
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har utsatts för misshandel föregående kalenderår.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Enkät: Nationella trygghetsundersökningen

Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Juridiskt kön: kvinna/man Familjesituation Offer och förövare Plats var våldet skedde Relation till förövaren: helt okänd, bekant eller närstående
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (2.2)	Andel individer utsatta för hot föregående kalenderår
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har utsatts för hot föregående kalenderår.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Enkät: Nationella trygghetsundersökningen
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Juridiskt kön: kvinna/man Familjesituation Offer och förövare Plats var våldet skedde Relation till förövaren: "helt okänd, bekant eller närstående"
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (2.3)	Andel individer utsatta för sexualbrott föregående kalenderår
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har utsatts för sexualbrott föregående kalenderår.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Enkät: Nationella trygghetsundersökningen
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Juridiskt kön: kvinna/man Familjesituation

	Offer och förövare Plats var våldet skedde Relation till förövaren: "helt okänd, bekant eller närstående" Möjlighet finns att särredovisa för grövre sexualbrott för hela populationen totalt
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (2.4)	Andel sexualbrottsbrottshändelser som den brottsutsatta uppger inte har polisanmälts
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla <i>mörkertalet</i> , det vill säga, i hur stor utsträckning individer utsatta för sexualbrott uppgett att de inte har anmält brottet till polisen.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Enkät: Nationella trygghetsundersökningen
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (2.5)	Andel elever i årskurs 9 som uppger att de har blivit tafsade eller tagna på ett sexuellt sätt mot sin vilja, eller blivit tvingade till att göra något som de upplevde som sexuellt, under de senaste 12 månaderna
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	I den nationella strategin framgår det att förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag att förmedla kunskap i frågor om sexuellt våld och trakasserier samt grundläggande värderingar utifrån mänskliga rättigheter (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning elever i årskurs 9 uppger att de har blivit tafsade eller tagna på ett sexuellt sätt mot sin vilja, eller blivit tvingade till att göra något som de upplevde som sexuellt, under de senaste 12 månaderna.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Enkät: Skolundersökningen om brott
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/länsnivå Redovisningsgrupp: Kön: tjej/kille (ej juridiskt kön) Svensk/utländsk bakgrund Bostadstyp Bostadsort Föräldrar skilda/separerade Föräldrarnas utbildning Föräldrarnas sysselsättning Familjens ekonomiska resurser (index)
Säkerställande av datakälla	-

Indikator (2.8)	Andel individer som har tagit emot betalning eller annan ersättning för sex i Sverige de senaste 12 månaderna
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Enligt den nationella strategin är flickor och kvinnor som säljer sex mot ersättning samt flickor och kvinnor utsatta för människohandel för sexuella ändamål särskilt sårbara och har ofta behov av stöd och skydd. Det förekommer också att pojkar, män och hbtq-personer säljer sex mot ersättning samt är utsatta för människohandel för sexuella ändamål (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har tagit emot betalning eller annan ersättning för sex i Sverige de senaste 12 månaderna.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Folkhälsomyndigheten
Möjlig datakälla	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte
Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (2.9)	Andel individer i befolkningen som har tagit emot betalning eller annan ersättning för sex i Sverige under de senaste 12 månaderna, som har sökt hjälp hos någon samhällsaktör (hälso- och sjukvård, socialtjänsten, kvinnojour eller annan aktör)
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Enligt den nationella strategin är flickor och kvinnor som säljer sex mot ersättning samt flickor och kvinnor utsatta för människohandel för sexuella ändamål särskilt sårbara och har ofta behov av stöd och skydd. Det förekommer också att pojkar, män och hbtq-personer säljer sex mot ersättning samt är utsatta för människohandel för sexuella ändamål (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen som har tagit emot betalning eller annan ersättning för sex i Sverige har sökt hjälp hos någon samhällsaktör (hälso- och sjukvård, socialtjänsten, kvinnojour eller annan aktör).
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Folkhälsomyndigheten
Möjlig datakälla	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte Samhällsaktör: hälso- och sjukvård/socialtjänst/kvinnjour/annan aktör
Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.

Indikatorområde: Dödligt våld

Ett av de allvarligaste brotten i samhället är dödligt våld. Det finns ett stort allmänt intresse av tillförlitlig information om det dödliga våldet samt dess utveckling över tid. Brå presenterar statistik över konstaterade fall av dödligt våld som avser en granskning av samtliga anmälningar om dödligt våld som registrerats hos polis och åklagare under ett kalenderår [12].

Socialstyrelsen utreder även dödsfall när barn avlidit med anledning av brott och när vuxna avlidit med anledning av brott av en närstående i enlighet med lagen (2007:606) om utredningen avseende vissa dödsfall. I de fall då den våldsutsatta kommit i kontakt med en eller flera samhällsaktörer innan det dödliga våldet skedde, kan det betraktas som att samhällets skydd har brustit. Exempelvis kan den våldsutsatta ha sökt stöd eller hjälp från socialtjänsten, polisen, hälso- och sjukvården eller annan samhällsaktör innan det dödliga våldet [13].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 2 för uppföljning av indikatorområde: Dödligt våld.

Tabell 7. Förslag på indikatorer inom mål 2 för uppföljning av indikatorområde: Dödligt våld

Indikator (2.11)	Antal individer som avlidit till följd av dödligt våld per år
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Ett av de allvarligaste brotten i samhället är dödligt våld. Det finns ett stort allmänt intresse av tillförlitlig information om det dödliga våldet samt dess utveckling över tid. För att presentera en tillförlitlig statistik över konstaterade fall av dödligt våld granskar Brottsförebyggande rådet samtliga anmälningar om dödligt våld som registrerats hos polis och åklagare under ett kalenderår (<i>Konstaterade fall av dödligt våld- en granskning av anmält dödligt våld 2016. Brottsförebyggande rådet; 2017</i>). Indikatorn ämnar spegla antalet individer som avlidit till följd av dödligt våld per år.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Datakälla: Officiell statistik över konstaterade fall av dödligt våld
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön på brottsoffer: kvinna/man Uppdelning om skjutvapen används
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (2.12)	Av de individer som har utretts i enlighet med lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall under de senaste 24 månaderna, hur stor andel har haft kontakt med en eller flera samhällsaktörer de senaste 12 månaderna före dödsfallet
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Socialstyrelsens dödsfallsutredningar avser de individer som har utretts i enlighet med lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall. I de fall då den våldsutsatta kommit i kontakt med en eller flera samhällsaktörer innan det dödliga våldet, kan det betraktas som att samhällets skydd har brustit. Exempelvis kan den våldsutsatta ha sökt stöd eller hjälp från socialtjänsten, polisen, hälso- och sjukvården eller annan aktör innan det dödliga våldet. (<i>Dödsfallsutredningar 2016–2017 – Barn och vuxna som avlidit med anledning av brott; 2018</i>). Indikatorn ämnar spegla individer som har utretts i enlighet med lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall under de senaste 24 månaderna, som har haft kontakt med en eller flera samhällsaktörer de senaste 12 månaderna.

Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Socialstyrelsen
Möjlig datakälla	Socialstyrelsens dödsfallsutredningar
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell Redovisningsgrupp: Ålder: 18+ Kön: brottsoffer/förövare
Säkerställande av datakälla	-

Indikatorområde: Hedersrelaterat våld och förtryck

I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning [1]. När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck är kontrollen av flickor och kvinnors sexualitet central samt starkt knutet till kollektivet. I en hederskontext är föreställningar om oskuld och kyskhets i fokus och familjens rykte och anseende ses som beroende av flickor och kvinnors faktiska eller påstådda beteende [14].

Sedan 1982 är kvinnlig könsstympning förbjudet i Sverige och regleras i lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor. I Socialstyrelsens patientregister finns uppgifter om hur många kvinnor som fått vård i slutenvård eller öppen specialistvård med ICD-10 SE-koder som huvud- eller bidiagnos. Däremot har det framkommit att det kan finnas en underrapportering i registret [15]. Förklaringar till detta kan vara att de flickor och kvinnor som har besvär inte söker vård, att de flickor och kvinnor som söker vård inte berättar om sin könsstympning i kontakten med hälso- och sjukvården samt att hälso- och sjukvården inte frågar om könsstympningen i den utsträckning som behövs [16].

Under 2014 infördes två nya brott i brottsbalken, äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa (4 kap. 4 c § och 4 d § brottsbalken). Försök och förberedelse till äktenskapstvång kriminaliserades samt möjligheten för barn att få dispens för att gifta sig avskaffades. Vidare skärptes reglerna om erkännandet av utländska äktenskap [17].

Det finns olika studier som redovisar omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck, bland annat rapporten *Gift mot sin vilja*, utgiven av MUCF [18]. Det har tidigare uppmärksammats att framtida kartläggningar bör inkludera olika typer av hedersrelaterat våld och förtryck och att även vuxnas utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck bör inkluderas [8].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 2 för uppföljning av indikatorområde: Hedersrelaterat våld och förtryck.

Tabell 8. Förslag på indikatorer inom mål 2 för uppföljning av indikatorområde: Hedersrelaterat våld och förtryck

Indikator (2.13)	Andel flickor och kvinnor i befolkningen som har uppgett att de är könsstympade eller omskurna
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning flickor och kvinnor i befolkningen har uppgett att de är könsstympade eller omskurna.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Folkhälsomyndigheten
Möjlig datakälla	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte
Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (2.14)	Av de flickor och kvinnor som uppgett att de är könsstympade eller omskurna, hur stor andel av dem har berättat om det i kontakten med hälso- och sjukvården
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning flickor och kvinnor i befolkningen som har uppgett att de är könsstympade eller omskurna, har berättat om det i kontakten med hälso- och sjukvården.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Folkhälsomyndigheten
Möjlig datakälla	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte

Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (2.15)	Antal registrerade, befintliga och nyupptäckta, flickor och kvinnor som förekommer inom hälso- och sjukvården med en diagnoskod för könsstympning
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla antal registrerade, befintliga och nyupptäckta, flickor och kvinnor som förekommer inom hälso- och sjukvården med en diagnoskod för könsstympning.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Socialstyrelsen
Möjlig datakälla	Patientregistret (Patientregistret omfattar bara slutenvård och läkarbesök i den specialiserade öppenvården. Detta innebär att vårdkontakter som registreras av annan hälso- och sjukvårdspersonal, alternativt inom primärvården, inte kommer att ingå i redovisningen.)
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Med grunddata och kompletterande körningar i Patientregistret kan perspektiven barn och unga, missbruk och psykisk ohälsa relativt enkelt tillgodoses.
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (2.16)	Andel individer i befolkningen som upplever sig begränsade av sin familj eller närmaste omgivning när det gäller vem de kan ha en kärleksrelation eller leva tillsammans med
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen upplever sig begränsade av sin familj eller närmaste omgivning när det gäller vem de kan ha en kärleksrelation eller leva tillsammans med.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Folkhälsomyndigheten
Möjlig datakälla	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte

Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (2.17)	Andel individer i befolkningen som tvingats till äktenskap
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har tvingats till äktenskap.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Folkhälsomyndigheten
Möjlig datakälla	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) Förslag på formulering på framtida fråga: "Har du utsatts för tvång eller påtryckningar av din familj eller släkt i valet av äktenskapspartner?"
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte
Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (2.18)	Andel ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta
Indikatorstatus	Kärnbakgrundsmått av utvecklingskaraktär
Syfte	Riskerna med barnäktenskap är många. Barnäktenskap är skadligt för barns liv, hälsa och utveckling. Barn som är på flykt riskerar att utsättas för till exempel barnäktenskap, människohandel, tvångsäktenskap, våldtäkter och övergrepp. Det saknas idag kunskap om omfattningen av barnäktenskap i Sverige (<i>Barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta. Socialstyrelsen; 2017</i>). Detta mått ämnar spegla i hur stor utsträckning ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna som uppgett att de är gifta. Måttet påverkas av migrationens karaktär och storlek samt hur aktiva myndigheterna är i att upptäcka att barnen är gifta.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Migrationsverket
Möjlig datakälla	Datakälla: Inte fastställt i nuläget Förslag på uppställning av indikator: Täljare: Antal ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta Nämnare: Antal ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Säkerställande av datakälla	Om detta bakgrundsmått ska tas fram behöver datakällan kompletteras.

Indikator (2.19)	Andel barn som kommit med sina föräldrar till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta
Indikatorstatus	Kärnbakgrundsmått av utvecklingskaraktär
Syfte	Riskerna med barnäktenskap är många. Barnäktenskap är skadligt för barns liv, hälsa och utveckling. Barn som är på flykt riskerar att utsättas för till exempel barnäktenskap, människohandel, tvångsäktenskap, våldtäkter och övergrepp. I dagsläget saknas det kunskap om omfattning av barnäktenskap i Sverige. Socialtjänsten saknar kännedom om barn som kommer till Sverige med vårdnadshavare och är gifta (<i>Barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta. Socialstyrelsen; 2017</i>). Detta mått ämnar spegla i hur stor utsträckning barn som kommit med sina föräldrar till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta. Måttet påverkas av migrationens karaktär och storlek samt hur aktiva myndigheterna är i att upptäcka att barnen är gifta. Måttet är användbart för att endast få en uppfattning om omfattningen av barn som kommer till Sverige med sina föräldrar och är gifta (avser inte de underåriga som är boende i Sverige och lever under äktenskapsliknande förhållanden).
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Migrationsverket
Möjlig datakälla	Datakälla: Inte fastställt i nuläget Förslag på uppställning av indikator: Täljare: Antal barn som kommit med sina föräldrar till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta Nämnare: Antal barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Säkerställande av datakälla	Om detta bakgrundsmått ska tas fram behöver datakällan kompletteras.

Indikatorområde: Skydd och stödinsatser till våldsutsatta och våldsutövare inom socialtjänsten

Socialtjänstlagen (2001:453), SoL, innehåller olika bestämmelser om socialnämndens ansvar. Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver enligt 2 kap. 1 § SoL. I 5 kap. 11 § SoL framgår det att till socialnämndens uppgifter hör att verka för den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. För att kunna genomföra utredningar av god kvalitet är det viktigt att handläggare har kunskap om våld i nära relationer, om olika former av våld och konsekvenser av våldsatthet [19].

I 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer finns allmänna råd om vilken kompetens personal bör ha enligt 3 kap. 3 § andra stycket SoL vid bland annat handläggning och uppföljning av alla ärenden enligt socialtjänstlagen och särskilt vid ärenden som avser våldsutsatta vuxna.

Socialnämnden bör i ärenden som gäller våldsutsatta vuxna och barn i vissa situationer, med anledning av våldet, utreda bland annat behovet av stöd och hjälp akut, våldets karaktär och omfattning, våldets konsekvenser för den våldsutsatta, hur den våldsutsatta hanterar sin situation, hur den våldsutsattas nätverk ser ut, om den våldsutsatta behöver stöd i sitt föräldraskap samt behovet av stöd och hjälp på kort och lång sikt (allmänna råd i 5 kap. SOSFS 2014:4).

I den nationella strategin framgår det att systematisk uppföljning av beslutade socialtjänstinsatser för våldsutsatta och våldsutövare behöver utvecklas. Detta oavsett om insatserna genomförs av socialtjänsten eller om genomförandet har överlämnats till någon annan utförare, exempelvis en ideell förening [1].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 2 för uppföljning av indikatorområde: Skydd och stödinsatser till våldsutsatta och våldsutövare inom socialtjänsten.

Tabell 9. Förslag på indikatorer inom mål 2 för uppföljning av indikatorområde: Skydd och stödinsatser till våldsutsatta och våldsutövare inom socialtjänsten

Indikator (2.25)	Andel våldsutsatta individer som har fått insatser som är relaterade till våldsattheten (de senaste 12 månaderna), av de individer som identifierats som våldsutsatta inom socialtjänsten
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Våldsutsatta som söker stöd i socialtjänsten eller identifieras inom dess olika målgrupper, ska erbjudas stöd och insatser av socialtjänsten (se 7 kap. 1 § SOSFS 2014:4). I dagsläget är kunskapen begränsad om socialtjänstens arbete med våldsutsatta (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, tvångsäktenskap och könsstympning) (Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld – slutrapport från en nationell tillsyn 2012–2013; Kvinnofredsbarometern. Unizon, 2017; Utvärdering av socialtjänstens och ideella kvinnojourers insatser för våldsutsatta kvinnor, Forum, Karolinska institutet, 2011). Att kunna identifiera våld är aktuellt på olika sakområden i socialtjänstens. Uppgiften att identifiera våldsatthet är ett utvecklingsområde liksom systematisk dokumentation av klienters behov och insatser. Situationen kan förbättras om stöd till identifiering och dokumentation ges till verksamheterna. Socialnämnden ska erbjuda våldsutsatta personer insatser både akut och på kort och långt sikt. Utredningen, inklusive riskbedömningen, ska ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som ska erbjudas (se 7 kap. 1 § SOSFS 2014:4). Individuellt behovsprövade insatser ska ges med biståndsbeslut, som kan överklagas av den enskilde, och ska dokumenteras enligt 11 kap. 5 § SoL. Sammantaget är det svårt att på nationell nivå samla in uppgifter om antal våldsutsatta som identifieras och hur många av dem som får en insats. Denna utvecklingsindikator är möjlig om socialtjänstens verksamheter får stöd på lokal, regional och nationell nivå att i växande utsträckning erbjuda individuellt behovsprövade insatser till våldsutsatta som dokumenteras på individnivå. Den utvecklingen kommer på sikt att kunna öka möjligheten att nationellt följa i vilken utsträckning insatser ges till våldsutsatta inom socialtjänsten. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning våldsutsatta individer har fått insatser som är relaterade till våldsattheten, av de individer som identifierats som våldsutsatta inom socialtjänsten.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Socialstyrelsen
Möjlig datakälla	Förslag på framtida datakälla: Steg 1: Kommunernas dokumentation av identifierad våldsatthet och insatser till våldsutsatta Steg 2: Fråga i Socialstyrelsens enkät Öppna jämförelser - Våld i nära relationer, i framtiden.
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Säkerställande av datakälla	-

Indikator (2.26)	Andel våldsutövande individer som har fullföljt insatser som är relaterade till våldsutövningen (senaste 12 månaderna), av de individer som identifierats som våldsutövare inom socialtjänsten
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Socialnämnden bör med utgångspunkt i barnets behov kunna erbjuda insatser dels till våldsutövande föräldrar, dels till andra våldsutövande vuxna som bor tillsammans med barn. Insatserna bör syfta till att våldet upphör och att våldsutövaren får en ökad förståelse för hur våld påverkar barn. (<i>Allmänna råd i 7 kap. SOSFS 2014:4</i>). Socialnämnden bör även i andra situationer än då de lever med barn kunna ge insatser till våldsutövare (<i>allmänna råd i 7 kap. SOSFS 2014:4</i>). I dagsläget är kunskapen begränsad om socialtjänstens arbete med våldsutövare (<i>Behandling av män som utövar våld i nära relationer - en utvärdering. Socialstyrelsen; 2010</i>). Att kunna identifiera våld är aktuellt på olika sakområden i socialtjänstens. Uppgiften att identifiera våldsutsatta är ett utvecklingsområde liksom systematisk dokumentation av klienters behov och insatser. Uppgiften att identifiera våldsutövare är ett utvecklingsområde och systematisk dokumentation av klienters behov och insatser är ovanlig. Situationen kan förbättras om stöd till identifikation och dokumentation ges till verksamheterna. Individuellt behovsprövade insatser ska ges med biståndsbeslut, som kan överklagas av den enskilde, och ska dokumenteras enligt 11 kap. 5 § SoL. Sammantaget är det svårt att på nationell nivå samla in uppgifter om antal våldsutövare som identifieras och hur många av dem som får en insats. Denna utvecklingsindikator är möjlig om socialtjänstens verksamheter får stöd på lokal, regional och nationell nivå att i växande utsträckning erbjuda individuellt behovsprövade insatser till våldsutsatta som dokumenteras på individnivå. Den utvecklingen kommer på sikt att kunna öka möjligheten att nationellt följa i vilken utsträckning insatser ges till våldsutövare inom socialtjänsten. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning våldsutövande individer har fullföljt insatser som är relaterade till våldsutövningen, av de individer som identifierats som våldsutövare inom socialtjänsten.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Socialstyrelsen
Möjlig datakälla	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Förslag på redovisning	Förslag på framtida datakälla: Steg 1: Kommunernas dokumentation av identifierat våldsutövande och insatser till våldsutövare Steg 2: Fråga i Socialstyrelsens enkät Öppna jämförelser - Våld i nära relationer, i framtiden.
Säkerställande av datakälla	-

Mål 3: Effektivare brottsbekämpning

Målområde 3 avser effektivare brottsbekämpning. Det gemensamma för de föreslagna indikatorerna med kärnstatus är att de försöker belysa vilka förbättringar som krävs inom rättsväsendet när det gäller mäns våld mot kvinnor. De föreslagna indikatorerna belyser bland annat kvaliteten i rättsprocessen när det gäller olika typer av brott, våldtäkt specifikt, samt barnnärheten. Vidare belyser de föreslagna indikatorerna i hur stor utsträckning *handlagda* brott (efter typ av brott) som lett till en personuppgivning (personuppgivningsprocent), samt i hur stor utsträckning *utredda* brott (efter typ av brott) som lett till en personuppgivning (lagföringsprocent). Några indikatorer belyser i hur stor utsträckning kontaktförbud beviljats av ansökta kontaktförbud och i hur stor utsträckning de beviljade kontaktförbuden överträtts per polisregion. Slutligen avser två av indikatorerna att belysa hur omfattande problemet är i befolkningen att individer bryter mot lagen och ger ersättning i

utbyte mot sex, samt om dessa individer har sökt hjälp för sitt beteende hos någon samhällsaktör.

Inom ramen för målområdet presenteras fem indikatorområden och totalt 12 indikatorer med kärnstatus.

Indikatorområde: Kvalitet i rättsväsendets process

Den rättsstatistik som finns i Sverige delas bland annat in i anmälda brott, handlagda brott, personer misstänkta för brott och personer lagförda för brott [11]. Brå:s statistik över handlagda brott motsvarar samtliga anmälda brott för vilka polis, åklagare eller annan utredande myndighet under ett kalenderår har fattat ett beslut om brottet. Dessa brott redovisas efter typ av beslut: personuppklarade brott, förundersökningsbegränsade brott och övrigt handlagda brott. Personuppklarade brott är handlagda brott där ett lagföringsbeslut har fattats och det finns minst en misstänkt person på brottet. Med lagföringsbeslut avses beslut om att väcka åtal, utfärda strafföreläggande eller meddela åtalsunderlåtelse/straffvarning [20].

I statistiken över handlagda brott redovisas två mått – personuppklaringsprocent och lagföringsprocent. *Personuppklaringsprocenten* redovisar antalet personuppklarade brott under ett år i procent av samtliga handlagda brott under samma period. *Lagföringsprocenten* redovisar antalet personuppklarade brott under ett år i procent av samtliga utredda brott, exklusive förundersökningsbegränsade brott, under samma period [20].

I den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor framgår bland annat, att kvalitet, likvärdighet och effektivitet i rättsväsendets utredningar och lagföringar behövs [1].

Den största brottskategorin bland lagföringsbesluten gällande brott mot person är misshandel. Misshandel är ett vanligt brott som innebär kränkningar av den utsattas integritet. Vidare orsakar misshandelsbrotten stora kostnader för samhället, inte minst för sjukvården som behandlar de skador orsakade av våld. Antalet anmälda fall av misshandel mot kvinnor har ökat, där misshandel i nära relation utgör merparten av samtliga anmälda fall av misshandel mot kvinnor. Lagföringsbesluten har däremot inte ökat i motsvarande takt [11]. I den nationella strategin framgår att brottsbekämpning vid bland annat våldsbrott behöver effektiviseras, bland annat behöver fler brott uppklaras [1].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområde: Kvalitet i rättsväsendets process.

Tabell 10. Förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområde: Kvalitet i rättsväsendets process

Indikator (3.1)	Andel handlagda misshandelsbrott inomhus i nära relationer som lett till personuppklaringsprocent per år (personuppklaringsprocenten)
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att uppklaringsprocenten ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda misshandelsbrott inomhus i nära relationer som lett till personuppklaringsprocent (personuppklaringsprocenten).

Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man Ålder: 18 år och äldre Relation: nära relation (Statistiken finns endast på misshandel som skett inomhus, från och med statistik gällande 2018 kommer dock "nära relation" även finnas för misshandel utomhus, det vill säga, samtliga anmälda misshandelsbrott för personer 18 år och äldre.) Nära relation: är eller har varit gift, sambo eller har gemensamma barn. Definitionen kommer att utvidgas från och med statistiken gällande 2018 till: är eller har varit gift, sambo, särbo, flickvän/pojkvän eller har gemensamma barn. Observera att misshandel i nära relation även gäller samkönade parrelationer.
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (3.2)	Andel utredda misshandelsbrott inomhus i nära relationer som lett till en personupplärning per år (lagföringsprocenten)
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning utredda misshandelsbrott inomhus i nära relationer som lett till en personupplärning (lagföringsprocenten).
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man Ålder: 18 år och äldre Relation: nära relation (Statistiken finns endast på misshandel som skett inomhus, från och med statistik gällande 2018 kommer dock "nära relation" även finnas för misshandel utomhus, det vill säga, samtliga anmälda misshandelsbrott för personer 18 år och äldre.) Nära relation: är eller har varit gift, sambo eller har gemensamma barn. Definitionen kommer att utvidgas från och med statistiken gällande 2018 till: är eller har varit gift, sambo, särbo, flickvän/pojkvän eller har gemensamma barn. Observera att misshandel i nära relation även gäller samkönade parrelationer.
Säkerställande av datakälla	-

Indikatorområde: Kvalitet i rättsväsendets process avseende våldtäkt

I Brå:s rapport framkommer det att personuppkläringen vid våldtäkt varierar kraftigt över tid. Antalet lagföringsbeslut för våldtäkt har minskat sedan början av 1990-talet, med undantag för den tydliga nivåförändring som skedde när våldtäktsbegreppet utvidgades 2005 [21].

I det jämställdhetspolitiska delmålet effektivare brottsbekämpning framgår det att uppkläring av våldtäkter ska öka. Vidare anses stödet från ett målsägandebiträde många gånger vara avgörande om den brottsutsatta ska kunna känna sig trygg samt orka fullfölja rättsprocessen. Det har framkommit att det är viktigt att den brottsutsatta tidigt i processen får tillgång till ett målsägandebiträde [1].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområdet: Kvalitet i rättsväsendets process avseende våldtäkt.

Tabell 11. Förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområde: Kvalitet i rättsväsendets process avseende våldtäkt

Indikator (3.10)	Mediantid i antal dagar från anmälningstillfället tills dess att målsägande har blivit tilldelad ett målsägandebiträde vid våldtäkt, per kalenderår
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	En viktig målsättning för den nationella strategin är att minska mörkertalet som beräknas vara särskilt stort för sexualbrott. Ett tidigt, aktivt, uthålligt och väl samordnat stöd till målsägande med inriktning mot rättsprocessen är en central del. För att brottsutsatta ska kunna känna sig trygga och berätta vad de har varit med om och orka fullfölja rättsprocessen är stödet från ett målsägandebiträde många gånger avgörande (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla mediantid i antal dagar från anmälningstillfället tills dess att målsägande har blivit tilldelad ett målsägandebiträde vid våldtäkt.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Åklagarmyndigheten eller Domstolsverket
Möjlig datakälla	Datakälla: Inte fastställt i nuläget
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, ta fram eller utveckla ett verksamhetssystem som möjliggör uttag av uppgifter som behövs för indikatorn.
Indikator (3.11)	Andel målsägande som får ett målsägandebiträde vid våldtäkt per kalenderår
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	En viktig målsättning för den nationella strategin är att minska mörkertalet som beräknas vara särskilt stort för sexualbrott. Ett tidigt, aktivt, uthålligt och väl samordnat stöd till målsägande med inriktning mot rättsprocessen är en central del. För att brottsutsatta ska kunna känna sig trygga och berätta vad de har varit med om och orka fullfölja rättsprocessen är stödet från ett målsägandebiträde många gånger avgörande (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning målsägande får ett målsägandebiträde vid våldtäkt.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Domstolsverket

Möjlig datakälla	Datakälla: Målhanteringssystemet Vera
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, ta fram eller utveckla ett verksamhetssystem som möjliggör uttag av uppgifter som behövs för indikatorn.
Indikator (3.14)	Andel handlagda våldtäktsbrott som lett till personupplärning per år (personuppläringsprocenten)
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda våldtäktsbrott som lett till personupplärning (personuppläringsprocenten).
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man Ålder: under 15 år, 15–17 år, 18 år och äldre Våldtäktsbrott: fullbordade brott och försöksbrott kan redovisas separat
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (3.15)	Andel utredda våldtäktsbrott som lett till en personupplärning per år (lagföringsprocenten)
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning utredda våldtäktsbrott som lett till en personupplärning (lagföringsprocenten).
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Brottsförebyggande rådet
Möjlig datakälla	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man Ålder: under 15 år, 15–17 år, 18 år och äldre Våldtäktsbrott: fullbordade brott och försöksbrott kan redovisas separat
Säkerställande av datakälla	-

Indikatorområde: Kvalitet i rättsväsendets process avseende barnärenden

Barn under 15 år har ett starkare rättsskydd än vuxna genom bland annat särskilda bestämmelser om sexualbrott mot barn i 6 kap. brottsbalken. I en rapport utgiven av Rädda Barnen framgår behovet av utveckling gällande polisens och åklagarens arbete vid brott mot barn. Det första förhört sker

ofta inte tillräckligt snabbt och handläggningstiderna skiljer sig åt mellan olika åklagarkammare [22].

Utredningar som gäller misstankar om brott mot barn har särskilt prioritet. Enligt bestämmelsen i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) ska förundersökning vid vissa brottstyper bedrivas särskilt skyndsamt när målsäganden var under arton år vid tiden för anmälan och de ska som huvudregel vara klara inom tre månader, från att det finns en skäligen misstänkt för brottet. Av Åklagarmyndigheten och Polismyndighetens PM ”Utredning av brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna – Promemoria om ett utvecklat och bästa arbetssätt” framgår det att ett första barnförhör bör hållas skyndsamt, och senast inom 14 dagar från anmälningstillfället [23].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområdet: Kvalitet i rättsväsendets process avseende barnärenden.

Tabell 12. Förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområde: Kvalitet i rättsväsendets process avseende barnärenden

Indikator (3.16)	Andel brott där barn är målsägande vid våld och övergrepp som handlagts inom 90 dagar
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Inom ramen för den nationella strategin och målet om effektivare brottsbekämpning. Ärenden där barn utsatts för våld eller sexualbrott bör alltid handläggas skyndsamt. Handläggningstider för barnärenden ska inte överstiga 90 dagar (<i>Utredning av brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna – Promemoria om ett utvecklat och bästa arbetssätt. Åklagarmyndigheten Utvecklingscentrum Göteborg Polismyndigheten Utvecklingscentrum väst; 2017</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning brott där barn är målsägande vid våld och övergrepp som handlagts inom 90 dagar.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Polismyndigheten
Möjlig datakälla	Datakälla: Polismyndighetens ärendehanteringssystem DurTvå
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal
Säkerställande av datakälla	-
Indikator (3.17)	Andel barnförhör, där barn är målsägande vid våld och övergrepp, som har hållits inom 14 dagar från anmälningstillfället
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Inom ramen för den nationella strategin och målet om effektivare brottsbekämpning. Ärenden där barn utsatts för våld eller sexualbrott bör alltid handläggas skyndsamt. Från anmälningstillfället bör ett barnförhör ske inom 14 dagar (<i>Utredning av brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna – Promemoria om ett utvecklat och bästa arbetssätt. Åklagarmyndigheten Utvecklingscentrum Göteborg Polismyndigheten Utvecklingscentrum väst; 2017</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning barnförhör, där barn är målsägande vid våld och övergrepp, som har hållits inom 14 dagar från anmälningstillfället.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Polismyndigheten
Möjlig datakälla	Datakälla: Polismyndighetens ärendehanteringssystem DurTvå
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal

Säkerställande av datakälla	-
-----------------------------	---

Indikatorområde: Motverka sex mot ersättning

I den nationella strategin framhålls behovet av ett arbete för att motverka köp av sexuell tjänst. Det framgår bland annat att antalet anmälningar och lagföringar rörande köp av sexuell tjänst har ökat den senaste tioårsperioden [1].

Vidare finns befolkningsstudier som visar hur stor andel av befolkningen som har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige men också utomlands. Personer som köper sex kan söka hjälp hos flertalet samhällsaktörer [24]. I Socialstyrelsens utbildningsmaterial definieras *sex mot ersättning* ”att en person får eller utlovas ersättning i utbyte mot sexuella handlingar. Ersättningen kan vara till exempel pengar, kläder, presenter, alkohol, droger eller sovplats” [24, s. 10].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområde: Motverka sex mot ersättning.

Tabell 13. Förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområde: Motverka sex mot ersättning

Indikator (3.18)	Andel individer i befolkningen som har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige under de senaste 12 månaderna
Indikatorstatus	Kärnindikator
Syfte	I den nationella strategin nämns behovet av ett arbete för att motverka köp av sexuell tjänst (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen som har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige de senaste 12 månaderna.
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Folkhälsomyndigheten
Möjlig datakälla	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte
Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.
Indikator (3.19)	Andel individer i befolkningen som har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige under de senaste 12 månaderna, som har sökt hjälp hos någon samhällsaktör (kriscentrum för män, hälso- och sjukvård, socialtjänsten, annan aktör)
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	I den nationella strategin nämns behovet av ett arbete för att motverka köp av sexuell tjänst (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Personer som köper sex kan söka hjälp hos flertalet samhällsaktörer (<i>Sex mot ersättning – Utbildningsmaterial om stöd och hjälp till vuxna. Socialstyrelsen; 2015</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen som har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige har sökt hjälp hos någon

	Samhällsaktör (kriscentrum för män, hälso- och sjukvård, socialtjänsten, annan aktör). Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd Möjlig datakälla Förslag på redovisning
	Folkhälsomyndigheten Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) Förslag på framtida följdfråga i enkät (se formuleringen på indikatorn) Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte Samhällsaktör: kriscentrum för män/hälso- och sjukvård/socialtjänst/annan aktör
Säkerställande av datakälla	Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.

Indikatorområde: Kontaktförbud vid våld i nära relationer

Lagen (1988:688) om kontaktförbud syftar till att ge skydd för personer som förföljs eller på annat sätt trakasseras. Det kan bland annat handla om kvinnor som förföljs av män som de har eller har haft en nära relation med [1]. Det finns olika typer av kontaktförbud som framgår av lagens 1-2 §§: kontaktförbud (1 §), utvidgat kontaktförbud (2 § första stycket), särskilt utvidgat kontaktförbud (2 § andra stycket) och kontaktförbud i gemensam bostad (1 a §). I utredningen Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55) framgår det att det finns stora regionala och lokala skillnader över beviljade kontaktförbud. Det framgår också att det krävs en bättre kontroll av att kontaktförbuden följs. Det finns en överhängande risk att en person som har dömts för överträdelse av ett kontaktförbud och för våldsbrottslighet mot en före detta partner kommer utsätta sin före detta partner för liknande brott igen [8].

Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen där det bland annat föreslås att elektronisk övervakning ska kunna användas vid utvidgade kontaktförbud om ett tidigare förbud har överträtts. Vidare föreslås det att det ska bli möjligt att använda elektronisk övervakning i samband med kontaktförbud upp till ett år samt att elektronisk övervakning införs som särskild brottsbeteckning [25].

I tabellen nedan presenteras förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområde: Kontaktförbud vid våld i nära relationer.

Tabell 14. Förslag på indikatorer inom mål 3 för uppföljning av indikatorområde: Kontaktförbud vid våld i nära relationer

Indikator (3.22)	Andelen beviljade kontaktförbud av de ansökta kontaktförbuden per region (polisregioner)
Indikatorstatus	Kärindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Kontaktförbud innebär att en person som hotar eller trakasseras av en annan person förbjuds att besöka och kontakta denne. Ofta kan det handla om kvinnor som förföljs av män de har haft en nära relation med. Det finns olika

	typer av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad (<i>Kontaktförbud – En utvärdering av ändringarna i lagen 2011. Brottsförebyggande rådet; 2015</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning ansökta kontaktförbud blir beviljade per region (polisregioner).
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Åklagarmyndigheten
Möjlig datakälla	Datakälla: Cåsa/Cåbra
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: polisregioner/åklagarområden Redovisningsgrupp: Tidsperiod: Typ av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, särredovisa för våld i nära relationer.
Indikator (3.23)	Andel överträdde kontaktförbud av beviljade kontaktförbud per region (polisregioner)
Indikatorstatus	Kärnindikator av utvecklingskaraktär
Syfte	Kontaktförbud innebär att en person som hotar eller trakasserar en annan person förbjuds att besöka och kontakta denne. Ofta kan det handla om kvinnor som förföljs av män de har haft en nära relation med. Det finns olika typer av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad (<i>Kontaktförbud – En utvärdering av ändringarna i lagen 2011. Brottsförebyggande rådet; 2015</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning beviljade kontaktförbud överträds per region (polisregioner).
Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Åklagarmyndigheten
Möjlig datakälla	Datakälla: Cåsa/Cåbra
Förslag på redovisning	Redovisningsnivå: polisregioner/åklagarområden Redovisningsgrupp: Tidsperiod: Typ av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad
Säkerställande av datakälla	Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, särredovisa för våld i nära relationer.

Mål 4: Förbättrad kunskap och metodutveckling

Målområde 4 avser en förbättrad kunskap om mäns våld mot kvinnor hos allmänheten samt bland berörda yrkesgrupper och beslutsfattare, men också förbättrade metoder samt arbetssätt för att motverka våld genom uppföljning, utvärdering och forskning. För mål 4 har det i dagsläget inte tagits fram några förslag på indikatorer med ”kärnstatus”. Förslag på befintliga indikatorer som rör socialtjänsten inom ramen för detta målområde, som inte har ”kärnstatus” presenteras i bilaga 2.

Ett första steg för att kunna ta fram förslag på indikatorer för att följa upp mål 4 är att kartlägga bästa tillgängliga kunskap, metodstöd och den kompetensutveckling som behövs inom respektive samhällsområde, exempelvis för hälso- och sjukvården, utbildningsväsendet och rättsväsendet. När det finns

tillräckligt med kunskap om vad som är viktigt att mäta och belysa kan relevanta indikatorer utformas på sikt för respektive samhällsområde.

Inom ramen för Socialstyrelsens regeringsuppdrag att stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, rör flera av deluppdragen målområde 4. Deluppdragen handlar bland annat om att både förstärka kompetensstödet och vidareutveckla metoder för vård- och omsorgspersonal, samt ta fram en vägledning för kommuner och landsting för att möjliggöra enhetliga uppskattningar av kostnaden för insatser som föranletts av våld i nära relationer.

Diskussion och slutsats

Socialstyrelsen har i samråd med representanter från över 30 myndigheter och organisationer samt en referensgrupp tagit fram förslag på indikatorer för att följa upp den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Samråd har skett både i framtagandet av förslagen på indikatorer och vilka samhällsaktörer som föreslås ansvara för att ta fram respektive indikator. Både förslagen på indikatorer och samhällsaktörer som föreslås ansvara för indikatorerna, har förankrats med de berörda aktörerna.

Arbetet har framförallt pågått under hösten 2017 fram till och med mars 2018. I denna rapport har myndigheten presenterat en sammanställning av förslagen på indikatorer inom ramen för strategins fyra målsättningar. Indikatorerna är indelade i indikatorområden som identifierats som viktiga utifrån strategin. Totalt föreslås 75 indikatorer för att följa upp strategin och de har delats in i kategorier utifrån indikatorns ”status” (samtliga framtagna indikatorer finns listade i bilaga 2). För många av indikatorerna behöver datakällan säkerställas och de föreslagna ansvariga aktörerna fortsättningsvis involveras.

I rapportens resultatdel samt i detta diskussionsavsnitt har myndigheten valt att fokusera på att beskriva de framtagna förslagen på indikatorer för mål 1 till 4 som är prioriterade för att följa upp strategin, med så kallad ”kärnstatus”. Totalt har 39 indikatorer kärnstatus.

Sammanfattningsvis för målområde 1, som avser ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld, har de föreslagna indikatorerna med kärnstatus ett fokus på sexuella kränkningar och våld samt normer och attityder kring stereotypa könsnormer som kan rättfärdiga våld. De föreslagna indikatorerna belyser bland annat *universell prevention* med våldsförebyggande insatser som riktas till breda grupper i samhälle, exempelvis inom skolan samt till övriga kommunala verksamheter. Vidare föreslås indikatorer som avser *situationell prevention*, där indikatorerna syftar till att minska risken för att våld ska utövas inom kommunala föreningslivet. Ytterligare indikatorer som föreslås avser *selektiv* och *indikativ prevention*, där indikatorerna riktas till grupper och individer med förhöjd risk att utöva eller utsättas för våld eller till individer som redan har våldsproblematik för att förebygga upprepat våld.

Sammanfattningsvis för målområde 2, som avser förbättrade möjligheter att upptäcka våldsutsatthet samt starkare skydd och stöd för de individer som utsätts för våld, belyser de föreslagna indikatorerna med kärnstatus förekomsten av våldsutsatthet i befolkningen när det gäller olika former av våld samt om våldsutsattheten har framkommit till någon samhällsaktör. De föreslagna indikatorerna belyser bland annat utsatthet för misshandel, hot, sexualbrott, dödligt våld, hedersrelaterat våld och förtryck såsom förekomsten av könsstypning, barnäktenskap och tvångsäktenskap, hur vanligt det är att ha sex mot ersättning, samt i hur stor utsträckning identifierade våldsutsatta och våldsutövare i socialtjänsten som har fått insatser.

Sammanfattningsvis för målområde 3, som avser effektivare brottsbekämpning, belyser de föreslagna indikatorerna med kärnstatus vilka förbättringar som krävs inom rättsväsendet när det gäller mäns våld mot kvinnor. De föreslagna indikatorerna handlar bland annat om kvaliteten i rättsprocessen när det gäller olika typer av brott, våldtäkt specifikt, samt barnärenden. Vidare belyser de föreslagna indikatorerna i hur stor utsträckning *handlagda* brott (efter typ av brott) som lett till en personupplärning (personuppläringsprocent), samt i hur stor utsträckning *utredda* brott (efter typ av brott) som lett till en personupplärning (lagföringsprocent).

Sammanfattningsvis för målområde 4, som avser förbättrad kunskap och metodutveckling, föreslås inga indikatorer med kärnstatus. Det behövs mer kunskap inom respektive samhällsområde innan relevanta kärnindikatorer kan tas fram.

Det finns vissa utmaningar i att mäta företeelser som våldsutsatthet. Individers syn på olika beteenden och anmälningsbenägenhet varierar över tid och påverkas av förändringar i lagar och normer och attityder i samhället. Det i sin tur har betydelse för hur individer svarar på enkäter och vad de anmäler till samhällsaktörer. Detta kan påverka enkätdata och registerdata samt resultaten som tas fram och redovisas för indikatorerna. Exempelvis kan en ökning av sexualbrott därför spegla flera faktorer som behöver beaktas i tolkningen av resultaten.

Vid utveckling av indikatorer finns det ibland vissa svårigheter. Detta kan exempelvis bero på att resultaten inte går att bryta ner på regional eller lokal nivå eller på särskilda redovisningsgrupper som kön, ålder, sexuell läggning, funktionsnedsättning etcetera på grund av "småtalsproblematik". Det skulle då kunna vara motiverat att endast redovisa resultaten på nationell nivå, eftersom det kan vara till nytta för användare att ta del av resultaten på en övergripande nivå för att sedan arbeta med frågorna på lokal nivå. Vidare är det ibland inte möjligt att ta fram mått som uppfyller de kriterier som finns för utveckling av indikatorer. Då kan det vara motiverat att istället ta fram bakgrundsmått som beskriver ett fenomen eller situationen för en målgrupp för att resultaten ändå kan ge information och ytterligare förklaringar till en indikatorns utfall, eller för att måttet bidrar med kunskap som på sikt kan användas för att utveckla en indikator (exempelvis kärnbakgrundsmåttet av utvecklingskaraktär avseende barnäktenskap som föreslås i rapporten).

Det har under arbetets gång framkommit att det kan vara svårt att nå särskilt sårbara grupper via nationella enkäter som går ut till folkbokförda individer i befolkningen som (exempelvis så är personer utsatta för människohandel ofta inte folkbokförda i Sverige). En annan utmaning i att nå särskilt sårbara grupper är att individer i dessa grupper kanske inte nås i den utsträckning som vore önskvärt genom nationella enkäter, utan då behövs mer riktade enkäter som är framtagna för att fånga upp utsattheten bland just de särskilt sårbara grupperna (två exempel är FoHM:s enkätundersökningar som riktar sig till transpersoner respektive till män som säljer sex till män).

Det är viktigt att poängtera att Socialstyrelsen har i samråd med andra myndigheter och organisationer tagit fram *förslag* på relevanta indikatorer som har identifierats som viktiga för att följa upp målsättningarna i strategin. Indikatorernas "kärnstatus" har satts utifrån myndighetens bedömning

tillsammans med en referensgrupp samt med berörda aktörer. För majoriteten av föreslagna indikatorer har myndigheten valt att göra indikatorerna neutrala i sin konstruktion, som exempelvis inte är uppdelade på kön, ålder, var våldet skedde etcetera, för att inte ”låsa fast” indikatorerna för mycket i deras utformning. Det innebär att indikatorerna har en bredd som möjliggör att de i ett senare skede kan redovisas uppdelade i önskvärda grupper, för att belysa en snävare problematik eller situation för en viss målgrupp. Det är även i nästa steg i arbetet med att ta fram indikatorerna, testa dem och redovisa resultaten som det kommer att vara möjligt för Jämställdhetsmyndigheten att avgöra om de föreslagna indikatorerna går att mäta och om resultaten belyser det indikatorerna avser att belysa. Det är också i det skedet som det går att avgöra hur resultaten kan redovisas, i vilka redovisningsnivåer och för vilka önskvärda redovisningsgrupper.

Våldsområdet spänner över alla samhällsområden och samhällsnivåer. Arbetet för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är beroende av samverkan mellan olika myndigheter, men även inom regeringskansliet. Samverkan mellan samhällsaktörer visade sig vara avgörande i detta uppdrag med framtagande av förslag på indikatorer, och samverkan kommer troligtvis spela en avgörande roll även i det fortsatta arbetet för Jämställdhetsmyndigheten med genomförande och uppföljning av strategin.

För att samhällsaktörer ska kunna arbeta med frågor som rör mäns våld mot kvinnor, behövs även rätt förutsättningar med exempelvis långsiktiga regeringsuppdrag och tillräckliga resurser. Detta är särskilt viktigt när det gäller utvecklingsarbete inom våldsområdet, annars finns en risk att de förslag som tas fram stannar i ”teoristadiet” om det inte finns rätt förutsättningar för olika samhällsaktörer att arbeta med frågorna. Vidare är det viktigt att i ett utvecklingsarbete inte låta sig begränsas av vad som är möjligt att göra eller mäta i dagsläget, utan att se möjligheterna i att blicka framåt och föreslå förändringar som kan bidra till en utveckling inom våldsområdet på sikt.

För att de föreslagna indikatorerna ska bli mätbara behöver datakällan i flera fall säkerställas. Myndigheter och organisationer som föreslagits som ansvariga för indikatorer ser i många fall positivt på möjligheterna att säkerställa nödvändiga datakällor förutsatt att utvecklingsaktiviteter för detta initieras (se bilaga 4). Att datakällorna säkerställs är en grundläggande förutsättning för uppföljning av målsättningarna i regeringens strategi.

Referenser

1. Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10.
2. Proposition 2005/06:166. Barn som bevittnat våld.
3. SOU 2014:6. Män och Jämställdhet.
4. Handbok Terminology and indicators for data collection: Rape, femicide and intimate partner violence – Report. EIGE; 2017. Publications–Gender-based violence.
5. Statistisk uppföljning av Agenda 2030 - En analys av hur Sverige i dagsläget lever upp till målen och delmålen i Agenda 2030, baserat på tillgängliga data och resultat. Statistiska centralbyrån; 2017.
6. Ds 2013:37. Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken.
7. Handbok för utveckling av indikatorer - För god vård och omsorg. Stockholm: Socialstyrelsen; 2017.
8. SOU 2015:55. Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck.
9. Unga och våld - en analys av maskulinitet och förebyggande verksamheter. Stockholm: Ungdomsstyrelsen; 2013:1.
10. Kriminalvårdens förstärkta insatser för unga i kriminalvård och förstärkta insatser för våldsamma män 2013–2016. Kriminalvården; 2017.
11. Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015. Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2017. Rapport 2017:5.
12. Konstaterade fall av dödligt våld- en granskning av anmält dödligt våld 2016. Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2017.
13. Dödsfallsutredningar 2016–2017 – Barn och vuxna som avlidit med anledning av brott. Stockholm: Socialstyrelsen; 2018.
14. Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer. Regeringen; 2007. Regeringens skrivelse 2007/08:39.
15. Flickor och kvinnor i Sverige som kan ha varit utsatta för könsstympning - en uppskattning av antalet. Stockholm: Socialstyrelsen; 2015.
16. Kvinnlig könsstympning – ett stöd för hälso- och sjukvårdens arbete. Stockholm: Socialstyrelsen; 2016
17. Proposition 2013/14:208. Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap samt tillträde till Europarådets konvention om våld mot kvinnor.
18. Gift mot sin vilja. Stockholm: Ungdomsstyrelsen; 2009:5.
19. Våld - handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Stockholm: Socialstyrelsen; 2015.
20. Kriminalstatistiken: definitioner och begrepp. Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2016.
21. Våldtäktsbrottets hantering i rättskedjan. Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2015.
22. Om brott mot barn - om hur våldsutsatta barn drabbas när förundersökningen drar ut på tiden. Stockholm: Rädda Barnen; 2015.

23. Utredning av brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna – Promemoria om ett utvecklat och bästa arbetssätt. Åklagarmyndigheten Utvecklingscentrum Göteborg och Polismyndigheten Utvecklingscentrum väst; 2017.
24. Sex mot ersättning- utbildningsmaterial om stöd och hjälp till vuxna. Stockholm: Socialstyrelsen; 2015.
25. Proposition 2017/18:81. Elektronisk övervakning av kontaktförbud.

Bilaga 1. Representanter i referensgruppen

Barnombudsmannen: Stella Rössborn

Brottsförebyggande rådet: Anna Frenzel och Åsa Lennerö

Folkhälsomyndigheten: Anna-ChuChu Schindele och Monica Idestrom

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd: Lovisa Kim och Kristina Svartz

Skolinspektionen: Cecilia Ledberg Buhlin och Carina Abréu

Socialstyrelsen: Jelena Corovic och Björn Nilsson

Statistiska centralbyrån: Carolina Nordström och Helena Löf

Sveriges Kommuner och Landsting: Kari Rooth

Uppsala universitet, Nationellt Centrum för Kvinnofrid: Åsa Witkowski

Konsultstöd från inRikta: Ulrika Gustafsson och Alexandra De Wever Treschow

Bilaga 2. Förslag på samtliga indikatorer för uppföljning av nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Förslagen på indikatorer är indelade i kategorier

Förslagen på indikatorer och bakgrundsmått har delats in i kategorier utifrån två aspekter: 1) om de är prioriterade för att följa upp målsättningarna i strategin, det vill säga om de har ”kärnstatus”, 2) om det i nuläget finns en befintlig datakälla, data eller statistik att använda för att ta fram indikatorerna och bakgrundsmåtten:

- *Kärnindikator*: prioriterad för att följa upp målsättningarna i strategin, det finns befintlig data eller statistik att använda för att ta fram indikatorn.
- *Kärnindikator av utvecklingskaraktär*: prioriterad för att följa upp målsättningarna i strategin, men datakälla, data eller statistik saknas i nuläget för att ta fram indikatorn.
- *Kärnbakgrundsmått av utvecklingskaraktär*: prioriterad för att följa upp målsättningarna i strategin, men måttet är ingen indikator (bl.a. svårt att säga vad resultaten skulle indikera på), samt datakälla, data eller statistik saknas i nuläget för att ta fram måttet.
- *Indikator*: viktig för att följa upp målsättningarna i strategin, det finns befintlig data eller statistik att använda för att ta fram indikatorn.
- *Utvecklingsindikator*: viktig för att kunna följa upp målsättningarna i strategin, men datakälla, data eller statistik saknas i nuläget för att kunna ta fram indikatorn.

Mål 1: Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

Indikator-område	Ind. nr	Indikator	Förslag på indikatorstatus: 1. Kärnindikator; 2. Kärnindikator av utvecklingskaraktär; 3. Kärnbakgrundsmått av utvecklingskaraktär; 4. Indikator; 5. Utvecklingsindikator;	Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Möjlig datakälla	Förslag på redovisning	Syfte med indikatorn
Förebyggande arbete föräldrar	1.1	Andelen gravida kvinnor som i samband med inskrivning till mödrahjälsövård tillfrågas om utsatthet för våld	Indikator	Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd	Graviditetsregistret (Mödrahjälsövsärdelen) Registerhuvudman: Karolinska sjukhuset OBS. Indikatorn mäter andelen gravida kvinnor som tillfrågas om de varit utsatta för våld. Den mäter således inte andelen våldsutsatta kvinnor.	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Våld i nära relationer är ett samhällsproblem med allvarliga fysiska och psykiska konsekvenser för den som utsätts. Enligt Socialstyrelsens rekommendationer till hälso- och sjukvården bör alla kvinnor som uppsöker mödrahjälsövården rutinemässigt tillfrågas om erfarenhet av våld (<i>Att vilja se, vilja veta och att våga fråga. Vägledning för att öka förutsättningar att upptäcka våldsutsatthet. Socialstyrelsen; 2014</i>). Det finns vetenskapligt stöd i form av forskning som visar att rutinfrågor inom mödrahjälsövsärden markant ökar upptäckten av våld. Mödrahjälsövsärden anses också vara en lämplig verksamhet att ställa frågor genom, eftersom de gravida kvinnorna befinner sig i en viktig fas i livet och ofta har en regelbunden kontakt med personalen. Även Världshälsoorganisationen

							(WHO) lyfter fram mödrahälsovården som en lämplig verksamhet där rutinfrågor om våld kan ställas (<i>World Health Organization. Responding to intimate partner violence and sexual violence against women. WHO Clinical and policy guidelines; 2013</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning gravida kvinnor som i samband med inskrivning till mödrahälsovård tillfrågas om utsatthet för våld.
	1.2	Andel nyblivna föräldrar som har fått föräldraskapsstöd genom Barnavårdscentralen de senaste 12 månaderna	Utvecklingsindikator	Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd	Svenska Barnhälsovårdsregistret Registerhuvudman: Landstinget i Östergötland	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Det jämställda föräldraskapet och barnets rättigheter är viktiga utgångspunkter för att på sikt arbeta våldsförebyggande. I den nationella strategin finns en åtgärds punkt som avser föräldraskapsstöd med våldsförebyggande inriktning. Vidare nämns att några av särskilt relevanta verksamheter är mödra- och barnhälsovården (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur hög utsträckning nyblivna föräldrar får föräldraskapsstöd via Barnavårdscentralen.
Förebyggande arbete i kommunala verksamheter	1.3	Genomsnittligt antal dagar från första kontakt till första besök hos familjerådgivningen	Utvecklingsindikator	Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd	Datakälla: Enkät som myndigheten planerar att sända ut till landets samtliga kommuner med bland annat frågan om hur lång tid det tar från första kontakt till första besök.	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	I den nationella strategin framgår det att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har goda förutsättningar att utveckla och sprida kunskap om föräldraskapsstöd som kan verka våldsförebyggande (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, tvångs- äktenskap och könsstympning) t.ex. inom ramen för familjerådgivning och samarbetsamtal inom det familjerättsliga området. De livs- och relationssitu-

							ationer som hanteras i dessa verksamheter är av sådan karaktär att det finns en ökad risk för våld, hot eller andra övergrepp mellan föräldrarna (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla genomsnittlig tid från första kontakt till första besök hos familjerådgivningen.
1.4	Andel kommuner som erbjuder föräldraskapsstöd med våldsförebyggande inriktning	Utvecklingsindikator	Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd	Datakälla: Enkät som myndigheten planerar att genomföra för att kartlägga kommunernas verksamheter.	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	I den nationella strategin framgår det att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har goda förutsättningar att utveckla och sprida kunskap om föräldraskapsstöd som kan verka våldsförebyggande (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, tvångsäktenskap och könsstympning) t.ex. inom ramen för familjerådgivning och samarbetssamtal inom det familjerättsliga området (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning kommuner erbjuder föräldraskapsstöd med våldsförebyggande inriktning.	
1.5	Andel föreningar i föreningslivet som begär utdrag ur belastningsregistret vid arbete med barn och unga	Utvecklingsindikator	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	Enkät: I fråga om föreningslivet 2014 (Engångssatsning, slutfört regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Inte fastställt i nuläget	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. Arbetet på lokal nivå bör ges en högre prioritet och omfatta arbete i bland annat kommuner, företag och i det civila samhället (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Inom föreningsrörelsen är många barn och ungdomar	

							engagerade, inte minst inom idrottsverksamhet. En våldsförebyggande åtgärd kan vara att kontrollera bakgrunden hos de vuxna som rekryteras att leda aktiviteter för barn och ungdomar (<i>Uppdrag – i fråga om föreningslivet – slutrapport. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor; 2014</i>). Indikatorm ämnar spegla i hur stor utsträckning föreningar i föreningslivet begär ett utdrag ur belastningsregistret vid arbete med barn och unga.
	1.6	Andel kommuner som ställer krav att de lokala föreningarna ska genomgå en utbildning om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet för att få det lokala aktivitetsstödet	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	Enkät: I fråga om föreningslivet 2014 Förslag på uppställning av indikator: Täljare: Antal kommuner som ställer krav att de lokala föreningarna ska genomgå utbildning om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet för att få det lokala aktivitetsstödet Nämnare: Antal kommuner (Engångssatsning, slutfört regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	I den nationella strategin nämns idrottsrörelsen ha en väsentlig roll i arbetet för jämställdhet, inklusive frihet från våld. Samtidigt präglas delar av idrotten av en heteronormativ kultur och den kan även inbegripa föreställningar om maskulinitet som rättfärdigar våld (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Genom utbildning till ledare om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet kan fokus läggas på dessa frågor för att förebygga våld och övergrepp (<i>Uppdrag – i fråga om föreningslivet – slutrapport. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor; 2014</i>). Indikatorm ämnar spegla i hur stor utsträckning kommunerna ställer krav på att de lokala föreningarna ska genomgå en utbildning om sexuella kränkningar och övergrepp i föreningslivet för att få det lokala aktivitetsstödet.

	1.7	Andel individer som har eller har haft samhällsorientering som aktivitet i kommunernas regi inom 12 månader efter registrering i Arbetsförmedlingens etableringsprogram	Körnindikator av utvecklingskaraktär	Arbetsförmedlingen	Datakälla: Arbetsförmedlingens datalager Förslag på uppställning av indikator: <i>Täljare:</i> Antal personer som har eller har haft samhällsorientering som aktivitet i kommunernas regi inom 12 månader efter etableringsstart <i>Nämnare:</i> Antal personer som får etableringsinsatser från Arbetsförmedlingen	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	I den nationella strategin nämns att asylsökande och nyanlända har begränsad kunskap om det svenska samhället. Sexualitet och relationer präglas över hela världen av normer kring bland annat kön, genus och sexuell läggning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). I boken "Om Sverige", som används i samhällsorienteringen för nyanlända, finns under kapitel 4. information om bland annat mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck), jämlikhet och mänskliga rättigheter och barns rättigheter (<i>Om Sverige – Samhällsorientering på svenska. Göteborg Stad och Länsstyrelsen Västra Götalands län; 2017</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer har eller har haft samhällsorientering som aktivitet i kommunernas regi inom 12 månader efter registrering i Arbetsförmedlingens etableringsprogram.
Förebyggande arbete i förskola och skola	1.8	Andel pedagogisk personal som svarar instämmande i att förskolan lyckas motverka "stereotypa föreställningar om kön"	Indikator	Skolinspektionen	Enkät: Förskolenkäten (HT/VT) (Enkätundersökningen utgår. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell	I den nationella strategin framgår det att förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag att förmedla kunskap i frågor om sexuellt våld och trakasserier samt grundläggande värderingar utifrån mänskliga rättigheter (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning pedagogisk personal svarar instämmande i att förskolan lyckas motverka "stereotypa föreställningar om kön".

	1.9	Andel elever i årskurs 9 som svarar instämmande i att skolan arbetar aktivt för att motverka "kränkande behandling"	Kärnindikator	Skolinspektionen	Enkät: Skolenkäten (HT/VT)	Redovisningsnivå: nationell	I den nationella strategin framgår det att förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag att förmedla kunskap i frågor om sexuellt våld och trakasserier samt grundläggande värderingar utifrån mänskliga rättigheter (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Kränkande behandling är ett begrepp som avser ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (trakasserier eller sexuella trakasserier) kränker ett barns eller en elevs värdighet (6 kap. 3 § skollagen). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning elever i årskurs 9 svarar instämmande i att skolan arbetar aktivt för att motverka "kränkande behandling".
	1.10	Andel elever i årskurs 9 som svarar instämmande i att skolan bedriver undervisning om "jämställdhet mellan könen"	Indikator	Skolinspektionen	Enkät: Skolenkäten (HT/VT)	Redovisningsnivå: nationell	I den nationella strategin framgår det att förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag att förmedla kunskap i frågor om sexuellt våld och trakasserier samt grundläggande värderingar utifrån mänskliga rättigheter (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning elever i årskurs 9 svarar instämmande i att skolan bedriver undervisning om "jämställdhet mellan könen".
	1.11	Andel rektorer i grundskolan som har pratat med lärarna om hur de ska medverka i skolans arbete	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Skolinspektionen	Datakälla: Kvalitetsgranskning om sex- och samlevnadsundervisningen som Skolinspektionen har genomfört 2017	Redovisningsnivå: nationell	I den nationella strategin framgår det att förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag att förmedla kunskap i frågor om sexuellt våld och trakasserier samt grundläggande värderingar utifrån

		med sex- och samlevnadsundervisningen			(publiceras inom kort). Förslaget är att upprepa kvalitetsgranskningen som bland annat omfattar enkäter till rektorer på 250 slumpmässigt utvalda grundskolor. (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)		mänskliga rättigheter. Sex- och samlevnadsundervisningen nämns som särskilt viktig då den utgör ett ämnesövergripande kunskapsområde i både grund- och gymnasieskolan (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorm ämnar spegla i hur stor utsträckning andel rektorer i grundskolan som har pratat med lärarna om hur de ska medverka i skolans arbete med sex- och samlevnadsundervisningen.
	1.12	Andel skolor per kommunnivå som bedriver ett systematiskt våldsförebyggande arbete för elever	Utvecklingsindikator	Inte fastställt nuläget	Datakälla: Inte fastställt i nuläget (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Ett systematiskt våldsförebyggande arbete syftar till att förändra stereotypa könsnormer vilka kopplar samman maskulinitet och våld, samt attityder till köp av sexuell tjänst. Det är även viktigt att inom ramen för insatser för både flickor och pojkar främja jämställdhet och utmana hedersnormer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorm ämnar spegla i hur stor utsträckning skolor per kommunnivå bedriver ett systematiskt våldsförebyggande arbete för elever.
Normer, attityder och värderingar hos unga	1.13	Andel elever i årskurs 9 som uppger att de skulle använda våld om en annan elev kallade den för något dumt	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Enkät: Skolundersökningen om brott	Redovisningsnivå: nationell/länsnivå Redovisningsgrupp: Kön: tjej/kille (ej juridiskt kön) Svensk/utländsk bakgrund Bostadstyp Bostadsort Föräldrar skilda/separerade	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. En viktig uppgift för skolväsendet, från förskolan och vidare genom livet, är att förmedla och förankra de grundläggande demokratiska värderingar samt de mänskliga rättigheter som samhället vilar på. En del av arbetet hand-

						Föräldrarnas utbildning Föräldrarnas sysselsättning Familjens ekonomiska resurser (index)	lar om att förändra stereotypa könsnormer vilka kopplar samman maskulinitet och våld, främja jämställdhet samt utmana hedersnormer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning elever i årskurs 9 uppger att de skulle använda våld vid en verbal kränkning.
	1.14	Andel elever i årskurs 9 som tycker att det <i>inte</i> är fel att använda våld för att få respekt	Kärnindikator	Brottsförebyggande rådet	Enkät: Skolundersökningen om brott	Redovisningsnivå: nationell/länsnivå Redovisningsgrupp: Kön: tjej/kille (ej juridiskt kön) Svensk/utländsk bakgrund Bostadstyp Bostadsort Föräldrar skilda/separerade Föräldrarnas utbildning Föräldrarnas sysselsättning Familjens ekonomiska resurser (index)	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. En viktig uppgift för skolväsendet, från förskolan och vidare genom livet, är att förmedla och förankra de grundläggande demokratiska värderingar samt de mänskliga rättigheter som samhället vilar på. En del av arbetet handlar om att förändra stereotypa könsnormer vilka kopplar samman maskulinitet och våld, främja jämställdhet samt utmana hedersnormer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning elever i årskurs 9 tycker att det <i>inte</i> är fel att använda våld för att få respekt.
	1.15	Andel elever i årskurs 9 som tycker att det är okej att deras föräldrar använder kroppslig bestraffning mot dem	Indikator	Stiftelsen Allmänna barnhuset	Enkät till rapporten: Våld mot barn 2016 (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. En viktig uppgift för skolväsendet, från förskolan och vidare genom livet, är att förmedla och förankra de grundläggande demokratiska värderingar samt

							de mänskliga rättigheter som samhället vilar på. En del av arbetet handlar om att förändra stereotypa könsnormer vilka kopplar samman maskulinitet och våld, främja jämställdhet samt utmana hedersnormer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning elever i årskurs 9 som tycker att det är okej att deras föräldrar använder kroppslig bestraffning mot dem.
	1.16	Andel unga (16–25 år) som instämmer med stereotypa påståenden om jämställdhet och könsroller	Kärnindikator	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	Enkät: Ungdomsenkäten (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell Redovisningsgrupp: Ålder: 16–19 år, 20–25 år Bakgrund: utländsk/svensk Kön: tjej/kille/annat Sexuell läggning: heterosexuell/homosexuell/bisexuell/osäker/annat/vill inte definiera	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. En viktig uppgift för skolväsendet, från förskolan och vidare genom livet, är att förmedla och förankra de grundläggande demokratiska värderingar samt de mänskliga rättigheter som samhället vilar på. En del av arbetet handlar om att förändra stereotypa könsnormer vilka kopplar samman maskulinitet och våld, främja jämställdhet samt utmana hedersnormer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning unga (16–25 år) instämmer med stereotypa påståenden om jämställdhet och könsroller.
Återfallsförebyggande program för våldsutövare	1.17	Andel partner-vårdsklienter i Kriminalvården som bedöms ha medelhög eller	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Kriminalvården	Kriminalvårdsregistret (Om denna indikator ska tas fram behöver	Redovisningsnivå: nationell (Ej relevant för Jämställdhetsmyndigheten att följa upp regionala eller lokala	Syftet med Kriminalvårdens behandlingsprogram är att minska risken för återfall i brott genom att ge klienten nya kunskaper, färdigheter och insikter.

		hög risk för återfall, som har genomfört ett program mot relationsvåld under verkställighet i fri-vård eller anstalt			datakällan säkerstäl- las.)	tendenser. Specialiserade anstalter har programmen.) Redovisningsgrupp: Inga grupperingar	Behandlingsprogrammen är bland an- nat riktade mot, våld i nära relation in- klusive partnervåld och sexualbrott (Kri- minalvårdens förstärkta insatser för unga i kriminalvård och förstärkta insat- ser för våldsamma män 2013–2016. Kri- minalvården; 2017). Behandlingsbehov bedöms via strukturerad behovsbe- dömning och behandling ges efter kli- entens samtycke. Med genomfört pro- gram innebär att klienten fullföljt samtliga sessioner i programmet. Indi- katorn ämnar spegla andel partner- vårdsklienter i Kriminalvården som be- döms ha medelhög eller hög risk för återfall, som har fullföljt ett relations- våldsförebyggande program under verkställighet.
	1.18	Andel sexualbrotts- klienter i Kriminal- vården som be- döms ha medelhög eller hög risk för återfall, som har genomfört ett program mot sexualbrott under verkställighet i fri- vård eller anstalt	Kärnindikator av utveckl- ingskaraktär	Kriminalvården	Kriminalvårdsregist- ret (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerstäl- las.)	Redovisningsnivå: nationell (Ej relevant för Jämställd- hetsmyndigheten att följa upp regionala eller lokala tendenser. Specialiserade anstalter har programmen.) Redovisningsgrupp: Inga grupperingar	Syftet med Kriminalvårdens behand- lingsprogram är att minska risken för återfall i brott genom att ge klienten nya kunskaper, färdigheter och insikter. Behandlingsprogrammen är bland an- nat riktade mot våld i nära relation in- klusive partnervåld och sexualbrott (Kri- minalvårdens förstärkta insatser för unga i kriminalvård och förstärkta insat- ser för våldsamma män 2013–2016. Kri- minalvården; 2017). Behandlingsbehov bedöms via strukturerad behovsbe- dömning och behandling ges efter kli- entens samtycke. Med genomfört pro- gram innebär att klienten fullföljt samtliga sessioner i programmet. Indi- katorn ämnar spegla andel sexual- brottsklienter i Kriminalvården som be- döms ha medelhög eller hög risk för återfall, som har fullföljt ett sexualbrotts- förebyggande program under verkstäl- lighet.

	1.19	Antal icke-dömda våldsutövare som har genomfört en medellång eller längre behandlingsinsats mot vålds- eller sexualbrottsproblematik	Körnindikator av utvecklingskaraktär	Inte fastställt i nuläget	Datakälla: Inte fastställt i nuläget (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Det våldsförebyggande arbetet bör enligt den nationella strategin bedrivas på alla nivåer i samhället. Arbetet på lokal nivå bör ges en högre prioritet och omfatta arbete i bland annat kommuner, företag och i det civila samhället. Socialtjänsten har en viktig uppgift i att sätta in adekvata åtgärder när de träffar våldsutövare vid våld i nära relationer (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla antal icke-dömda våldsutövare som har genomfört en medellång eller längre behandlingsinsats mot vålds- eller sexualbrottsproblematik.
--	------	--	--------------------------------------	---------------------------	--	--	--

Mål 2: Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

Indikator-område	Ind. nr	Indikator	Förslag på indikatorstatus: 1. Kärnindikator; 2. Kärnindikator av utvecklingskaraktär; 3. Kärnbakgrundsmått av utvecklingskaraktär 4. Indikator; 5. Utvecklingsindikator;	Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Möjlig datakälla (nationell enkät/register)	Förslag på redovisning	Syfte med indikatorn
Våldsutsatthet i befolkningen	2.1	Andel individer utsatta för miss-handel föregående kalenderår	Kärnindikator	Brottsförebyggande rådet	Enkät: Nationella trygghetsundersökningen	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Juridiskt kön: kvinna/man Familjesituation Offer och förövare Plats var våldet skedde Relation till förövaren: helt okänd, bekant eller närstående	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har utsatts för misshandel föregående kalenderår.

	2.2	Andel individer utsatta för hot föregående kalenderår	Kärnindikator	Brottsförebyggande rådet	Enkät: Nationella trygghetsundersökningen	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Juridiskt kön: kvinna/man Familjesituation Offer och förövare Plats var våldet skedde Relation till förövaren: "helt okänd, bekant eller närstående"	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har utsatts för hot föregående kalenderår.
	2.3	Andel individer utsatta för sexualbrott föregående kalenderår	Kärnindikator	Brottsförebyggande rådet	Enkät: Nationella trygghetsundersökningen	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Juridiskt kön: kvinna/man Familjesituation Offer och förövare Plats var våldet skedde Relation till förövaren: "helt okänd, bekant eller närstående" (Möjlighet finns att särredovisa för grovre sexualbrott för hela populationen totalt)	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har utsatts för sexualbrott föregående kalenderår.

	2.4	Andel sexualbrotts- händelser som den brottsutsatta upp- ger <i>inte</i> har poli- sanmälts	Kärnindikator	Brottsförebyg- gande rådet	Enkät: Nationella trygghetsundersök- ningen	Redovisningsnivå: nation- ell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatoren ämnar spela <i>mörkertalet</i> , det vill säga, i hur stor utsträckning individer utsatta för sexualbrott uppgett att de <i>inte</i> har an- mält brottet till polisen.
	2.5	Andel elever i års- kurs 9 som uppger att de har blivit taf- sade eller tagna på ett sexuellt sätt mot sin vilja, eller blivit tvingade till att göra något som de upplevde som sexuellt, under de senaste 12 må- naderna	Kärnindikator	Brottsförebyg- gande rådet	Enkät: Skolundersök- ningen om brott	Redovisningsnivå: nation- ell/länsnivå Redovisningsgrupp: Kön: tjej/kille (ej juridiskt kön) Svensk/utländsk bakgrund Bostadstyp Bostadsort Föräldrar skilda/separerade Föräldrarnas utbildning Föräldrarnas sysselsättning Familjens ekonomiska resur- ser (index)	I den nationella strategin framgår det att förskolan och skolan har ett viktigt uppdrag att förmedla kunskap i frågor om sexuellt våld och trakasserier samt grundläggande värderingar utifrån människa rättigheter (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indi- katoren ämnar spegla i hur stor utsträck- ning elever i årskurs 9 uppger att de har blivit tafsade eller tagna på ett sex- uellt sätt mot sin vilja, eller blivit tving- ade till att göra något som de upp- levde som sexuellt, under de senaste 12 månaderna.

	2.6	Andel individer utsatta för fysiskt våld det senaste 12 månaderna	Indikator	Folkhälsomyndigheten	Enkät: Nationella folkhälsoenkäten - Hälsa på lika villkor	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier)	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har utsatts för fysiskt våld under det senaste året.
	2.7	Andel individer utsatta för hot och hotelser om våld de senaste 12 månaderna	Indikator	Folkhälsomyndigheten	Enkät: Nationella folkhälsoenkäten - Hälsa på lika villkor	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Övrigt: Redovisas även om hotet sker på internet	Förekomst av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt att följa över tid. Utsattheten för våld bland flickor och kvinnor kännetecknas bland annat av att de i jämförelse med pojkar och män oftare utsätts för våld av närstående, i första hand av män men även av kvinnor (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Ett framgångsrikt förebyggande arbete bör på sikt bidra till att förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer minskar. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har utsatts för hot och hotelser om våld under det senaste året.

	2.8	Andel individer som har tagit emot betalning eller annan ersättning för sex i Sverige de senaste 12 månaderna	Kärnindikator	Folkhälsomyn-digheten	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) (Engångssatsning, pågående rege-ringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerstäl-las.)	Redovisningsnivå: nation-ell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkä-ten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-bi-när/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexu-ell/bisexuell/homosexu-ell/annat (asexu-ell/pansexu-ell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte	Enligt den nationella strategin är flickor och kvinnor som säljer sex mot ersätt-ning samt flickor och kvinnor utsatta för människohandel för sexuella ändamål särskilt sårbara och har ofta behov av stöd och skydd. Det förekommer också att pojkar, män och hbtq-personer säl-jer sex mot ersättning samt är utsatta för människohandel för sexuella ända-mål (<i>Makt, mål och myndighet – fe-ministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skri-velse 2016/17:10</i>). Indikatoren ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har tagit emot betalning eller annan ersättning för sex i Sverige de senaste 12 månaderna.
	2.9	Andel individer i befolkningen som har tagit emot be-talning eller annan ersättning för sex i Sverige under de senaste 12 måna-derna, som har sökt hjälp hos nå-gon samhällsaktör (hälso- och sjuk-vård, socialtjän-sen, kvinnojour el-ler annan aktör)	Kärnindikator av utveckl-ingskaraktär	Folkhälsomyn-digheten	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) (Engångssatsning, pågående rege-ringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerstäl-las.)	Redovisningsnivå: nation-ell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkä-ten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-bi-när/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexu-ell/bisexuell/homosexu-ell/annat (asexu-ell/pansexu-ell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte Samhällsaktör: hälso- och sjukvård/socialtjänst/kvinno-jour/annan aktör	Enligt den nationella strategin är flickor och kvinnor som säljer sex mot ersätt-ning samt flickor och kvinnor utsatta för människohandel för sexuella ändamål särskilt sårbara och har ofta behov av stöd och skydd. Det förekommer också att pojkar, män och hbtq-personer säl-jer sex mot ersättning samt är utsatta för människohandel för sexuella ända-mål (<i>Makt, mål och myndighet – fe-ministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skri-velse 2016/17:10</i>). Indikatoren ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen som har tagit emot betal-ning eller annan ersättning för sex i Sverige har sökt hjälp hos någon sam-hällsaktör (hälso- och sjukvård, social-tjänsten, kvinnojour eller annan aktör).

	2.10	Andel gymnasieelever i befolkningen som uppger att det har varit utsatta för människohandel för sexuella ändamål	Indikator	Stiftelsen Allmänna Barnhuset	Enkät till rapporten: Unga sex och internet- i en föränderlig värld (samt rapporten "Det gäller en av fem") (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Enligt den nationella strategin är flickor och kvinnor som säljer sex mot ersättning samt flickor och kvinnor utsatta för människohandel för sexuella ändamål särskilt sårbara och har ofta behov av stöd och skydd. Det förekommer också att pojkar, män och hbtq-personer säljer sex mot ersättning samt är utsatta för människohandel för sexuella ändamål (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning gymnasieelever i befolkningen har varit utsatta för människohandel för sexuella ändamål.
Dödligt våld	2.11	Antal individer som avlidit till följd av dödligt våld per år	Kärnindikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över konstaterade fall av dödligt våld	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön på brottsoffer: kvinna/man Uppdelning om skjutvapen används	Ett av de allvarligaste brotten i samhället är dödligt våld. Det finns ett stort allmänt intresse av tillförlitlig information om det dödliga våldet samt dess utveckling över tid. För att presentera en tillförlitlig statistik över konstaterade fall av dödligt våld granskar Brottsförebyggande rådet samtliga anmälningar om dödligt våld som registrerats hos polis och åklagare under ett kalenderår (<i>Konstaterade fall av dödligt våld- en granskning av anmält dödligt våld 2016. Brottsförebyggande rådet; 2017</i>). Indikatorn ämnar spegla antalet individer som avlidit till följd av dödligt våld per år.
	2.12	Av de individer som har utretts i enlighet med lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall	Kärnindikator	Socialstyrelsen	Socialstyrelsens dödsfallsutredningar	Redovisningsnivå: nationell Redovisningsgrupp: Ålder: 18+ Kön: brottsoffer/förövare	Socialstyrelsens dödsfallsutredningar avser de individer som har utretts i enlighet med lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall. I de fall då den våldsutsatta kommit i kontakt

		under de senaste 24 månaderna, hur stor andel har haft kontakt med en eller flera samhällsaktörer de senaste 12 månaderna före dödsfallet					med en eller flera samhällsaktörer innan det dödliga våldet, kan betraktas som att samhällets skydd har brustit. Exempelvis kan den våldsutsatta ha sökt stöd eller hjälp från socialtjänsten, polisen, hälso- och sjukvården eller annan aktör innan det dödliga våldet. (<i>Dödsfallsutredningar 2016–2017 – Barn och vuxna som avlidit med anledning av brott; 2018</i>). Indikatorn ämnar spegla individer som har utretts i enlighet med lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall under de senaste 24 månaderna, som har haft kontakt med en eller flera samhällsaktörer de senaste 12 månaderna.
Hedersrelaterat våld och förtryck	2.13	Andel flickor och kvinnor i befolkningen som har uppgett att de är könsstämpande eller omskurna	Kärnindikator	Folkhälsomyndigheten	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) (Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hedersns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning flickor och kvinnor i befolkningen har uppgett att de är könsstämpade eller omskurna.

	2.14	Av de flickor och kvinnor som uppgett att de är könsstympade eller omskurna, hur stor andel av dem har berättat om det i kontakten med hälso- och sjukvården	Körnindikator av utvecklingskaraktär	Folkhälsomyndigheten	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) (Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning flickor och kvinnor i befolkningen som har uppgett att de är könsstympade eller omskurna, har berättat om det i kontakten med hälso- och sjukvården.
	2.15	Antal registrerade, befintliga och nyupptäckta, flickor och kvinnor som förekommer inom hälso- och sjukvården med en diagnoskod för könsstympning	Körnindikator	Socialstyrelsen	Patientregistret (Patientregistret omfattar bara slutenvård och läkarbesök i den specialiserade öppenvården. Detta innebär att vårdkontakter som registreras av annan hälso- och sjukvårdspersonal, alternativt inom primärvården, inte kommer att ingå i redovisningen)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Med grunddata och kompletterande köningar i Patientregistret kan perspektiven barn och unga, missbruk och psykisk ohälsa relativt enkelt tillgodoses	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och

							könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla antal registrerade, befintliga och nyupptäckta, flickor och kvinnor som förekommer inom hälso- och sjukvården med en diagnoskod för könsstympning.
	2.16	Andel individer i befolkningen som upplever sig begränsade av sin familj eller närmaste omgivning när det gäller vem de kan ha en kärleksrelation eller leva tillsammans med	Kärnindikator	Folkhälsomyndigheten	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) (Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen upplever sig begränsade av sin familj eller närmaste omgivning när det gäller vem de kan ha en kärleksrelation eller leva tillsammans med.
	2.17	Andel individer i befolkningen som tvingats till äktenskap	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Folkhälsomyndigheten	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp:	Enligt den nationella strategin bygger förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. Våld och begränsningar i hederns namn

					Förslag på formulering på framtida fråga: "Har du utsatts för tvång eller påtryckningar av din familj eller släkt i valet av äktenskapspartner?" (Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte	kännetecknas bl.a. av att individens intressen anses vara underordnade familjens, att individens handlingar i hög grad anses påverka hela familjens anseende och att individens sexualitet är hela familjens angelägenhet. I den nationella strategin nämns behovet av ett stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen har tvingats till äktenskap.
	2.18	Andel ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta	Kärnbakgrundsmått av utvecklingskaraktär	Migrationsverket	Datakälla: Inte fastställt i nuläget Förslag: <i>Täljare:</i> Antal ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta <i>Nämnare:</i> Antal ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna (Om detta bakgrundsmått ska tas fram behöver datakällan kompletteras.)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Riskerna med barnäktenskap är många. Barnäktenskap är skadligt för barns liv, hälsa och utveckling. Barn som är på flykt riskerar att utsättas för till exempel barnäktenskap, människohandel, tvångsäktenskap, våldtäkter och övergrepp. Det saknas idag kunskap om omfattningen av barnäktenskap i Sverige (<i>Barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta. Socialstyrelsen; 2017</i>). Detta mått ämnar spegla i hur stor utsträckning ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna som uppgett att de är gifta. Måttet påverkas av migrationens karaktär och storlek samt hur aktiva myndigheterna är i att upptäcka att barnen är gifta.

	2.19	Andel barn som kommit med sina föräldrar till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta	Körnbakgrundsmått av utvecklingskaraktär	Migrationsverket	Datakälla: Inte fastställt i nuläget Förslag på uppställning av indikator: <i>Täljare:</i> Antal barn som kommit med sina föräldrar till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta <i>Nämnare:</i> Antal barn som kommit till Sverige de senaste 12 månaderna (Om detta bakgrundsmått ska tas fram behöver datakällan kompletteras.)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Riskerna med barnäktenskap är många. Barnäktenskap är skadligt för barns liv, hälsa och utveckling. Barn som är på flykt riskerar att utsättas för till exempel barnäktenskap, människohandel, tvångsäktenskap, våldtäkter och övergrepp. I dagsläget saknas det kunskap om omfattning av barnäktenskap i Sverige. Socialtjänsten saknar kännedom om barn som kommer till Sverige med vårdnadshavare och är gifta (<i>Barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta. Socialstyrelsen; 2017</i>). Detta mått ämnar spegla i hur stor utsträckning barn som kommit med sina föräldrar till Sverige de senaste 12 månaderna och uppgett att de är gifta. Måttet påverkas av migrationens karaktär och storlek samt hur aktiva myndigheterna är i att upptäcka att barnen är gifta. Måttet är användbart för att endast få en uppfattning om omfattningen av barn som kommer till Sverige med sina föräldrar och är gifta (avser inte de underåriga som är boende i Sverige och lever under äktenskapsliknande förhållanden).
Skydd och stödinsatser till våldsutsatta och våldsutövare inom socialtjänsten	2.20	Andel kommuner där socialtjänsten erbjuder stödsamtal med biståndsbeslut till våldsutövare	Indikator	Socialstyrelsen	Enkät: Öppna jämförelser- Våld i nära relationer	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Våldsutövare: kvinna/man	Insatser som riktar sig till personer som utövat våld är en viktig del i arbetet för att bekämpa och förebygga mäns våld mot kvinnor. I detta sammanhang har socialtjänsten ett ansvar för att ta ett helhetsgrepp om frågan och se till att hela familjen får den hjälp och det stöd som respektive person behöver (<i>prop. 2006/07:38 s. 25</i>). Socialnämnden bör kunna erbjuda våldsutövare insatser som syftar till att de förändrar sitt beteende och upphör med att utöva våld. Dessa insatser bör genomföras med beaktandet av behovet av

							trygghet och säkerhet hos våldsutsatta vuxna och barn samt barn som bevittnat våld (<i>allmänna råd i 7 kap. SOSFS 2014:4</i>). Behandling av män som utövat våld kan vara ett verksamt medel för att förebygga och motverka våld (<i>Behandling av män som utövar våld i nära relationer - en utvärdering. Socialstyrelsen; 2010</i>). Individuellt behovsprövade insatser ska ges med biståndsbeslut, som kan överklagas av den enskilde, och ska dokumenteras enligt 11 kap. 5 § SoL. Avsaknad av dokumentation hindrar uppföljning såväl på individuell som på systematisk nivå. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning kommunernas socialtjänster erbjuder stödsamtal med biståndsbeslut till våldsutövare.
	2.21	Andel kommuner där socialtjänsten erbjuder skyddat boende med biståndsbeslut till våldsutsatta vuxna	Indikator	Socialstyrelsen	Enkät: Öppna jämförelser- Våld i nära relationer	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Våldsutsatta vuxna: kvinnor/män	Skyddat boende är en viktig insats för den som behöver skydd från våld och övergrepp. Skyddat boende är en individuellt anpassad insats som ges efter utredning och beslut (<i>Fristad från våld - en vägledning om skyddat boende, Socialstyrelsen 2013</i>). Socialnämnden ska vid behov erbjuda våldsutsatta personer stöd och hjälp i form av lämpligt, tillfälligt boende som motsvarar den våldsutsattas behov av skydd med utgångspunkt i utredningen och riskbedömningen. Om den våldsutsatta behöver stöd och hjälp i ett skyddat boende, bör boendet ha tillräcklig bemanning och tillräckliga skyddsanordningar för att kunna erbjuda skydd mot hot, våld och andra övergrepp. Det boende som erbjuds den våldsutsatta bör vara lämpligt för eventuellt medföljande barn oavsett ålder och kön. (se 7 kap. 2 § SOSFS

							2014:4 och allmänna råd till bestämmelsen). Individuellt behovsprövade insatser, som kan överklagas av den enskilde, ska ges med biståndsbeslut och ska dokumenteras enligt 11 kap. 5 § SoL. Avsaknad av dokumentation hindrar uppföljning såväl på individuell som på systematisk nivå. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning kommunernas socialtjänster erbjuder skyddat boende med biståndsbeslut till våldsutsatta vuxna.
	2.22	Andel kommuner där socialtjänsten har en aktuell skriftlig rutin för hur handläggaren ska säkra skolgången för barn i skyddat boende	Indikator	Socialstyrelsen	Enkät: Öppna jämförelser- Våld i nära relationer	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Barn som följer med en förälder till skyddat boende har skolplikt och rätt till fortsatt skolgång. I den turbulens som kan uppstå vid en hastig flytt från hemmet är ett barns behov av kontinuitet och normalitet i vardagen viktig och där fyller skolan med struktur, stimulans och kamrater en avgörande funktion (<i>Fristad från våld - en vägledning om skyddat boende. Socialstyrelsen; 2013</i>). Skolgång är en viktig skyddsfaktor för barns hälsa (<i>Social rapport 2010. Socialstyrelsen; 2010</i>). Skriftliga rutiner för hur personalen ska agera för att tillgodose barns skolgång kan vara ett stöd för personalen. Det är också ett sätt att säkra verksamhetens kvalitet i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Hemkommunen har ett ansvar för att se till att barn som följer med en förälder till skyddat boende får den skolgång som de har rätt till. Ibland känner skolan inte till att barnet har flyttat till ett tillfälligt boende i en annan kommun, och då måste socialtjänsten uppmärksamma

							detta för att se till att barnet får sin skolgång tillgodosedd (Våld - handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Socialstyrelsen 2015). Barnets hemkommun och vistelsekommun har ett gemensamt ansvar för att lösa barnets skolgång (Fristad från våld - en vägledning om skyddat boende. Socialstyrelsen 2013). Rutinerna behöver dock vara aktuella och uppdaterade. Indikatorn speglar i hur stor utsträckning kommunernas socialtjänster har aktuella skriftliga rutiner för hur handläggaren ska säkra skolgången för barn i skyddat boende.
	2.23	Andel kommuner där socialtjänstens verksamhetsområde våld i nära relationer har aktuella skriftliga överenskommelser om samverkan i enskilda ärenden med externa aktörer	Indikator	Socialstyrelsen	Enkät: Öppna jämförelser- Våld i nära relationer	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Externa aktörer: Primärvård, Vuxenpsykiatri, Akutmottagningar, Ungdomsmottagningar, Polisen, Kvinnojourer (Redovisas separat som sex olika indikatorer, en indikator för varje extern aktör.)	Enskilda kan ha behov av insatser från flera olika myndigheter, verksamheter och organisationer. För att säkerställa att enskildas olika behov blir tillgodosedda är det viktigt att samverkan beskrivs i en överenskommelse mellan socialtjänsten och externa aktörer. Skriftliga överenskommelser beslutade av ledningen där ansvarsfördelningen tydligt framgår är en framgångsfaktor för fungerande samverkan (<i>Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa. Socialstyrelsen; 2007</i>). En formaliserad och strukturerad samverkan i form av en gemensam skriftlig överenskommelse för hur samverkan i enskilda ärenden ska ske är ett sätt att stärka stabilitet, förutsägbarhet och kontinuitet. Överenskommelser som beskriver ansvarsfördelningen och ett bestämt tillvägagångssätt ökar förutsättningarna för en gemensam planering och ett samfällt agerande mellan

							aktörerna till gagn för den enskilde. Överenskommelserna behöver dock vara aktuella och uppdaterade. Att det är viktigt att samverka fastställs också i socialtjänstlagen (3 kap. 5 § SoL) och i föreskrift (3 kap. 10§ SOSFS 2014:4). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning kommunernas socialtjänsters verksamhetsområde våld i nära relationer har aktuella skriftliga överenskommelser för samverkan i enskilda ärenden med externa aktörer.
	2.24	Andel kommuner där socialtjänsten verksamhetsområdet har aktuella skriftliga rutiner vid indikation på att en vuxen utsatts för våld i nära relationer	Indikator	Socialstyrelsen	Enkät: Öppna jämförelser- Våld i nära relationer	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Verksamhetsområden: Ekonomiskt bistånd Missbruk Socialpsykiatri Barn och unga LSS-barn LSS-vuxna Äldreomsorg Våld i nära relationer-vuxna (Redovisas separat som åtta olika indikatorer, en indikator för varje verksamhetsområde.)	Att ställa frågor om våld till enskilda som söker stöd hos socialtjänsten är en grundläggande förutsättning för att kunna identifiera och hjälpa våldsutsatta (Våld - handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Socialstyrelsen; 2016). När frågor om våld ställs är det betydelsefullt hur och under vilka omständigheter det sker. Att Socialnämnden har ett ansvar för att vid behov ge stöd och hjälp till den som utsatts för brott och dennes närstående fastställs i socialtjänstlagen (5 kap. 11 § SoL). Socialnämnden bör avgöra när och hur personal ska ställa frågor om våldsutsatthet i nämndens verksamheter för att kunna identifiera våldsutsatta och barn som bevittnat våld som behöver stöd och hjälp (allmänna råd i 3 kap. SOSFS 2014:4). Skriftliga rutiner för hur personalen ska fråga och agera kan vara ett stöd för personalen. Det är också ett sätt att säkra verksamhetens kvalitet i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Rutinerna behöver dock vara

							aktuella och uppdaterade. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning kommunernas socialtjänster har aktuella skriftliga rutiner vid indikation på att en vuxen är utsatt för våld i nära relationer.
	2.25	Andel våldsutsatta individer som har fått insatser som är relaterade till våldsutsattheten (de senaste 12 månaderna), av de individer som identifierats som våldsutsatta inom socialtjänsten	Körnindikator av utvecklingskaraktär	Socialstyrelsen	Förslag på framtida datakälla: Steg 1: Kommunernas dokumentation av identifierad våldsutsatthet och insatser till våldsutsatta Steg 2: Fråga i Socialstyrelsens enkät Öppna jämförelser - Våld i nära relationer, i framtiden.	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Våldsutsatta som söker stöd i socialtjänsten eller identifieras inom dess olika målgrupper, ska erbjudas stöd och insatser av socialtjänsten (se 7 kap. 1 § SOSFS 2014:4). I dagsläget är kunskapen begränsad om socialtjänstens arbete med våldsutsatta (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, tvångsäktenskap och könsstympning) (<i>Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld – slutrapport från en nationell tillsyn 2012–2013; Kvinnofredsbarometern. Unizon, 2017; Utvärdering av socialtjänstens och ideella kvinnojourers insatser för våldsutsatta kvinnor, Forum, Karolinska institutet, 2011</i>). Att kunna identifiera våld är aktuellt på olika sakområden i socialtjänstens. Uppgiften att identifiera våldsutsatthet är ett utvecklingsområde liksom systematisk dokumentation av klienters behov och insatser. Situationen kan förbättras om stöd till identifikation och dokumentation ges till verksamheterna. Socialnämnden ska erbjuda våldsutsatta personer insatser både akut och på kort och långt sikt. Utredningen, inklusive riskbedömningen, ska ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som ska erbjudas (se 7 kap. 1 § SOSFS 2014:4). Individuellt behovsprövade insatser ska ges med biståndsbeslut, som kan överklagas av den enskilde, och ska dokumenteras enligt 11 kap. 5 § SoL. Sammantaget är

							det svårt att på nationell nivå samla in uppgifter om antal våldsutsatta som identifieras och hur många av dem som får en insats. Denna utvecklingsindikator är möjlig om socialtjänstens verksamheter får stöd på lokal, regional och nationell nivå att i växande utsträckning erbjuda individuellt behovsprövade insatser till våldsutsatta som dokumenteras på individnivå. Den utvecklingen kommer på sikt att kunna öka möjligheten att nationellt följa i vilken utsträckning insatser ges till våldsutsatta inom socialtjänsten. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning våldsutsatta individer har fått insatser som är relaterade till våldsutsattheten, av de individer som identifierats som våldsutsatta inom socialtjänsten.
	2.26	Andel våldsutövande individer som har fullföljt insatser som är relaterade till våldsutövningen (senaste 12 månaderna), av de individer som identifierats som våldsutövare inom socialtjänsten	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Socialstyrelsen	Förslag på framtida datakälla: Steg 1: Kommunernas dokumentation av identifierat våldsutövande och insatser till våldsutövare Steg 2: Fråga i Socialstyrelsens enkät Öppna jämförelser - Våld i nära relationer, i framtiden.	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Socialnämnden bör med utgångspunkt i barnets behov kunna erbjuda insatser dels till våldsutövande föräldrar, dels till andra våldsutövande vuxna som bor tillsammans med barn. Insatserna bör syfta till att våldet upphör och att våldsutövaren får en ökad förståelse för hur våld påverkar barn. (Allmänna råd i 7 kap. SOSFS 2014:4). Socialnämnden bör även i andra situationer än då de lever med barn kunna ge insatser till våldsutövare (allmänna råd i 7 kap. SOSFS 2014:4). I dagsläget är kunskapen begränsad om socialtjänstens arbete med våldsutövare (Behandling av män som utövar våld i nära relationer - en utvärdering. Socialstyrelsen; 2010). Att kunna identifiera våld är aktuellt på olika sakområden i socialtjänstens. Uppgiften

							att identifiera våldsutsatthet är ett utvecklingsområde liksom systematisk dokumentation av klienters behov och insatser. Uppgiften att identifiera våldsutövare är ett utvecklingsområde och systematisk dokumentation av klienters behov och insatser är ovanlig. Situationen kan förbättras om stöd till identifiering och dokumentation ges till verksamheterna. Individuellt behovsprövade insatser ska ges med biståndsbeslut, som kan överklagas av den enskilde, och ska dokumenteras enligt 11 kap. 5 § SoL. Sammantaget är det svårt att på nationell nivå samla in uppgifter om antal våldsutövare som identifieras och hur många av dem som får en insats. Denna utvecklingsindikator är möjlig om socialtjänstens verksamheter får stöd på lokal, regional och nationell nivå att i växande utsträckning erbjuda individuellt behovsprövade insatser till våldsutsatta som dokumenteras på individnivå. Den utvecklingen kommer på sikt att kunna öka möjligheten att nationellt följa i vilken utsträckning insatser ges till våldsutövare inom socialtjänsten. Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning våldsutövande individer har fullföljt insatser som är relaterade till våldsutövningen, av de individer som identifierats som våldsutövare inom socialtjänsten.
Orosanmälningar till socialtjänsten	2.27	Andel pedagogisk personal i grundskolan som svarar instämmande på frågan om det finns tydliga rutiner	Indikator	Skolinspektionen	Enkät: Skolenkäten (HT/VT)	Redovisningsnivå: nationell	Av 14 kap. 1 § SoL följer att ett antal myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Skyldigheten att anmäla gäller bl.a. all personal i skolan, oavsett

		om anmälningsskyldighet					om den bedrivs av kommunen eller som yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet. Den gäller också personal som arbetar med barn och unga i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller i annan sådan verksamhet på hälso- och sjukvårdens eller socialtjänstens område. Tydliga rutiner för att agera vid indikation på våld (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck) är ett stöd för personal inom skolan (<i>Anmälan oro för barn – Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare. Socialstyrelsen; 2014</i>). Indikatoren ämnar spegla i hur stor utsträckning den pedagogiska personalen inom grundskolan svarar instämmande med att det finns tydliga rutiner om anmälningsskyldighet.
	2.28	Andel unika individer, där beslut om att inleda utredning fattats och där man i samband med analys och bedömning samt grund för beslut identifierat centrala behov för barnet när det gäller säkerhet, under de senaste 12 månaderna	Utvecklingsindikator	Socialstyrelsen	Förslag på framtida datakälla: Steg 1: Enkät till kommuner och stadsdelar med ordinarie licens BBIC där BBIC:s variabler för systematisk uppföljning (<i>Informationsspecifikation för BBIC 3.1. Socialstyrelsen; 2017</i>) är implementerad i kommunens verksamhetssystem. Steg 2: Fråga i Socialstyrelsens enkät Öppna jämförelser - Våld i nära relationer, i framtiden.	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Övrigt: I BBIC:s informationsspecifikation ingår följande i begreppet "Säkerhet": skydd mot psykiskt och fysiskt våld, skydd mot att bevittna och uppleva allvarliga konflikter eller våld mellan vuxna, skydd mot sexuella övergrepp eller sexuell exploatering och skydd mot utnyttjande	Föräldrar som utsätter barnet för våld eller hot brister antingen tillfälligt eller upprepat i sin skyddande förmåga gentemot barnet. Det är viktigt att säkerställa barns säkerhet och att de skyddas mot: psykiskt och fysiskt våld, att bevittna och uppleva allvarliga konflikter eller våld mellan vuxna, sexuella övergrepp eller sexuell exploatering och utnyttjande (<i>Grundbok i BBIC - Barns behov i centrum. Socialstyrelsen; 2015</i>). Indikatoren ämnar spegla i hur stor utsträckning unika individer, där beslut om att inleda utredning har fattats och där man i samband med analys och bedömning samt grund för beslut identifierat centrala behov för barnet när det gäller säkerhet som rör våldsutsatthet i nära relationer (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, tvångsäktenskap och könsstympning).

	2.29	Andel unika individer, där beslut om att inleda utredning fattats och där man i samband med analys och bedömning samt grund för beslut identifierat centrala behov för barnet när det gäller säkerhet under de senaste 12 månaderna, som har rapporterats in från anmälningsskyldiga inom olika samhällsområden	Utvecklingsindikator	Socialstyrelsen	Förslag på framtida datakälla: Steg 1: Enkät till kommuner och stadsdelar med ordinarie licens BBIC där BBIC:s variabler för systematisk uppföljning (<i>Informationsspecifikation för BBIC 3.1. Socialstyrelsen; 2017</i>) är implementerad i kommunens verksamhetssystem. Steg 2: Fråga i Socialstyrelsens enkät Öppna jämförelser - Våld i nära relationer, i framtiden.	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Samhällsområden: HVB, Förskola Skola/Skolbarnsomsorg Elevhälsa Ungdomsmottagning Mödra- eller barnhälsovård Tandhälsovård Annan hälso- och sjukvård Polis/åklagare Migrationsverket Socialtjänst i annan kommun Annan anmälningsskyldig (Kan redovisas separat som 12 olika indikatorer, en indikator för varje samhällsområde)	Av 14 kap. 1 § SoL följer att ett antal myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Skyldigheten att anmäla gäller till exempel för personal i hälso- och sjukvården, tandvården, förskolan, skolan och socialtjänsten. Den gäller också personal som arbetar med barn och unga i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller i annan sådan verksamhet på hälso- och sjukvårdens eller socialtjänstens område. Tydliga rutiner för att agera vid indikation på våld (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck) är ett stöd för personal inom skolan (<i>Anmälan oro för barn – Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare. Socialstyrelsen; 2014</i>). De olika anmälningsskyldiga finns specificerade i BBIC:s variabler för systematisk uppföljning (<i>Informationsspecifikation för BBIC 3.1. Socialstyrelsen; 2017</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning unika individer, där beslut om att inleda utredning fattats och där man i samband med analys och bedömning samt grund för beslut identifierat centrala behov för barnet när det gäller säkerhet som rör våldsutsatthet i nära relationer (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, tvångsäktenskap och könsstympning), som har rapporterats in från anmälningsskyldiga inom olika samhällsområden.

Mål 3: Effektivare brottsbekämpning							
Indikator- område	Ind. nr	Indikator	Förslag på in- dikatorstatus: 1. Kärnindi- kator; 2. Kärnindi- kator av ut- vecklingska- raktär; 3. Kärnbak- grundsmått av utveckl- ingskaraktär 4. Indikator; 5. Utveckl- ingsindikator;	Förslag på an- svarig aktör i enlighet med samråd	Möjlig datakälla (nationell enkät/re- gister)	Förslag på redovisning	Syfte med indikatorn
Kvalitet i rättsväsen- dets process	3.1	Andel handlagda misshandelsbrott inomhus i nära re- lationer som lett till personupplärning per år (personupp- klaringsprocenten)	Kärnindikator	Brottsförebyg- gande rådet	Datakälla: Officiell statistik över hand- lagda brott	Redovisningsnivå: nation- ell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man Ålder: 18 år och äldre Relation: nära relation (Statistiken finns endast på misshandel som skett inom- hus, från och med statistik gällande 2018 kommer dock "nära relation" även finnas för misshandel utom- hus, det vill säga, samtliga anmälda misshandelsbrott för personer 18 år och äldre.	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – fe- ministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skri- velse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spela i hur stor utsträckning hand- lagda misshandelsbrott inomhus i nära relationer som lett till personupplärning (personuppläringsprocenten).

						Nära relation: är eller har varit gift, sambo eller har gemensamma barn. Definitionen kommer att utvidgas från och med statistiken gällande 2018 till: är eller har varit gift, sambo, särbo, flickvän/pojkvän eller har gemensamma barn. Observera att misshandel i nära relation även gäller samkönade parrelationer.	
	3.2	Andel utredda misshandelsbrott inomhus i nära relationer som lett till en personuppkläring per år (lagföringsprocenten)	Kärnindikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man Ålder: 18 år och äldre Relation: nära relation (Statistiken finns endast på misshandel som skett inomhus, från och med statistik gällande 2018 kommer dock "nära relation" även finnas för misshandel utomhus, det vill säga, samtliga anmälda misshandelsbrott för personer 18 år och äldre. Nära relation: är eller har varit gift, sambo eller har gemensamma barn. Definitionen kommer att utvidgas från och med statistiken gällande 2018 till: är eller har varit gift, sambo, särbo,	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att uppkläring av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning utredda misshandelsbrott inomhus i nära relationer som lett till en personuppkläring (lagföringsprocenten).

						flickvän/pojkvän eller har gemensamma barn. Observera att misshandel i nära relation även gäller samkönade parrelationer.	
	3.3	Andel handlagda brott av grov kvinnofridskränkning som lett till personupplärning per år (personupplärningsprocenten)	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner)	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda brott av grov kvinnofridskränkning som lett till personupplärning (personupplärningsprocenten).
	3.4	Andel handlagda brott av kontakt med barn i sexuellt syfte (grooming) som lett till personupplärning per år (personupplärningsprocenten)	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner)	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda brott av kontakt med barn i sexuellt syfte (grooming) som lett till personupplärning (personupplärningsprocenten).
	3.5	Andel handlagda brott av tvångsaktenskap och äktenskapstvång/vilseledande till tvångsaktenskapsresa som lett till personupplärning	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner)	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar

		per år (personupplklaringsprocenten)					spegla i hur stor utsträckning handlagda brott av tvångsäktenskap och äktenskapstvång/vilseledandetill tvångsäktenskapsresa som lett till personupplklärung (personupplklaringsprocenten).
	3.6	Andel handlagda brott av könsstympning som lett till personupplklärung per år (personupplklaringsprocenten)	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner)	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplklärung av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda brott av könsstympning som lett till personupplklärung (personupplklaringsprocenten).
	3.7	Andel handlagda koppleribrott som lett till personupplklärung per år (personupplklaringsprocenten)	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner)	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplklärung av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda koppleribrott som lett till personupplklärung (personupplklaringsprocenten).
	3.8	Andel handlagda brott av människohandel för sexuella ändamål som lett till personupplklärung per år (personupplklaringsprocenten)	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Ålder: under 18 år, 18 år och äldre	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplklärung av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar

							spegla i hur stor utsträckning handlagda brott av människohandel för sexuella ändamål som lett till personupplärning (personuppläringsprocenten).
Kvalitet i rättsväsendets process avseende våldtäkt	3.9	Andel anmälda våldtäktsärenden som från anmälningstillfället får ett åklagarinträde inom 48 timmar, per kalenderår	Utvecklingsindikator	Polismyndigheten	Datakälla: Polismyndighetens ärendehanteringssystem DurTvå	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	En viktig målsättning för den nationella strategin är att minska mörkertalet som beräknas vara särskilt stort för sexualbrott. Ett tidigt, aktivt, uthålligt och väl samordnat stöd till målsägande med inriktning mot rättsprocessen är en central del. För att brottsutsatta ska kunna känna sig trygga och berätta vad de har varit med om och orka fullfölja rättsprocessen är stödet från ett målsägandebiträde många gånger avgörande (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Det är viktigt att åklagarinträdet sker inom 48 timmar efter en polisanmälan (<i>Utredning av brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna – Promemoria om ett utvecklat och bästa arbetssätt. Åklagarmyndigheten Utvecklingscentrum Göteborg Polismyndigheten Utvecklingscentrum väst; 2017</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning anmälda våldtäktsärenden där ett åklagarinträde sker inom 48 timmar från anmälningstillfället.
	3.10	Mediantid i antal dagar från anmälningstillfället tills dess att målsägande har blivit tilldelad ett målsägandebiträde vid	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Åklagarmyndigheten eller Domstolsverket	Datakälla: Inte fastställt i nuläget (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, ta fram eller utveckla	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	En viktig målsättning för den nationella strategin är att minska mörkertalet som beräknas vara särskilt stort för sexualbrott. Ett tidigt, aktivt, uthålligt och väl samordnat stöd till målsägande med inriktning mot rättsprocessen är en central del. För att brottsutsatta ska kunna känna sig trygga och berätta

		våldtäkt, per kalenderår			ett verksamhetssystem som möjliggör uttag av uppgifter som behövs för indikatorn.)		vad de har varit med om och orka fullfölja rättsprocessen är stödet från ett målsägandebitråde många gånger avgörande (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla mediantid i antal dagar från anmälningstillfället tills dess att målsägande har blivit tilldelad ett målsägandebitråde vid våldtäkt.
	3.11	Andel målsägande som får ett målsägandebitråde vid våldtäkt per kalenderår	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Domstolsverket	Datakälla: Målhanteringssystemet Vera (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, ta fram eller utveckla ett verksamhetssystem som möjliggör uttag av uppgifter som behövs för indikatorn.)	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	En viktig målsättning för den nationella strategin är att minska mörkertalet som beräknas vara särskilt stort för sexualbrott. Ett tidigt, aktivt, uthålligt och väl samordnat stöd till målsägande med inriktning mot rättsprocessen är en central del. För att brottsutsatta ska kunna känna sig trygga och berätta vad de har varit med om och orka fullfölja rättsprocessen är stödet från ett målsägandebitråde många gånger avgörande (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning målsägande får ett målsägandebitråde vid våldtäkt.
	3.12	Andel våldtäktsbrott som läggs ner på grund av bristande bevisning per år	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Brottsförebyggande rådets statistik (specialbeställning)	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner)	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att uppkläring av brott ska öka. En aspekt för att öka uppkläringen av brott är att arbeta med säkerställande av bevis (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indi-

							katorn ämnar spegla i hur stor utsträckning våldtäktsbrott läggs ner på grund av bristande bevisning.
	3.13	Andel inhämtade spårsäkringssatser vid våldtäktsärenden	Utvecklingsindikator	Polismyndigheten	Datakälla: Polismyndighetens ärendehanteringssystem DurTvå	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att uppkläring av brott ska öka. Det framgår också att samverkan mellan olika aktörer, till exempel i att säkra bevis vid brott är viktigt (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning spårsäkringssatser inhämtas vid våldtäktsärenden.
	3.14	Andel handlagda våldtäktsbrott som lett till personuppkläring per år (personuppkläringssprocenten)	Kärnindikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man Ålder: under 15 år, 15–17 år, 18 år och äldre Våldtäktsbrott: fullbordade brott och försöksbrott kan redovisas separat	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att uppkläring av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda våldtäktsbrott som lett till personuppkläring (personuppkläringssprocenten).
	3.15	Andel utredda våldtäktsbrott som lett till en personuppkläring per år (lagföringsprocenten)	Kärnindikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner) Redovisningsgrupp: Juridiskt kön: kvinna/man Ålder: under 15 år, 15–17 år, 18 år och äldre	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att uppkläring av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar

						Våldtäktsbrott: fullbordade brott och försöksbrott kan redovisas separat	spegla i hur stor utsträckning utredda våldtäktsbrott som lett till en personupplärning (lagföringsprocenten).
Kvalitet i rättsväsendets process avseende barnärenden	3.16	Andel brott där barn är målsägande vid våld och övergrepp som handlagts inom 90 dagar	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Polismyndigheten	Datakälla: Polismyndighetens ärendehanteringssystem DurTvå	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Inom ramen för den nationella strategin och målet om effektivare brottsbekämpning. Ärenden där barn utsatts för våld eller sexualbrott bör alltid handläggas skyndsamt. Handläggningstider för barnärenden ska inte överstiga 90 dagar (<i>Utredning av brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna – Promemoria om ett utvecklat och bästa arbetssätt. Åklagarmyndigheten Utvecklingscentrum Göteborg Polismyndigheten Utvecklingscentrum väst; 2017</i>). Indikatören ämnar spegla i hur stor utsträckning brott där barn är målsägande vid våld och övergrepp som handlagts inom 90 dagar.
	3.17	Andel barnförhör, där barn är målsägande vid våld och övergrepp, som har hållits inom 14 dagar från anmälningstillfället	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Polismyndigheten	Datakälla: Polismyndighetens ärendehanteringssystem DurTvå	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Inom ramen för den nationella strategin och målet om effektivare brottsbekämpning. Ärenden där barn utsatts för våld eller sexualbrott bör alltid handläggas skyndsamt. Från anmälningstillfället bör ett barnförhör ske inom 14 dagar (<i>Utredning av brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna – Promemoria om ett utvecklat och bästa arbetssätt. Åklagarmyndigheten Utvecklingscentrum Göteborg Polismyndigheten Utvecklingscentrum väst; 2017</i>). Indikatören ämnar spegla i hur stor utsträckning barnförhör, där barn är målsägande vid våld och övergrepp, som har hållits inom 14 dagar från anmälningstillfället.
	3.18	Andel individer i befolkningen som	Kärnindikator	Folkhälsomyndigheten	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa	Redovisningsnivå: nationell/regional	I den nationella strategin nämns behovet av ett arbete för att motverka köp

Motverka sex mot ersättning		har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige under de senaste 12 månaderna			och rättigheter (SRHR) (Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte	av sexuell tjänst (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatoren ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen som har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige de senaste 12 månaderna.
	3.19	Andel individer i befolkningen som har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige under de senaste 12 månaderna, som har sökt hjälp hos någon samhällsaktör (kriscentrum för män, hälso- och sjukvård, socialtjänsten, annan aktör)	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Folkhälsomyndigheten	Enkät: Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) (Förslag på framtida följdfråga i enkät (se formuleringen på indikatorn) (Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag. Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas.)	Redovisningsnivå: nationell/regional Redovisningsgrupp: Ålder: 16–84 år (som enkäten riktar sig till, möjligt att redovisa uppdelat för olika ålderskategorier) Könsidentitet/könsuttryck: kvinna/man/annat (icke-binär/queer)/vet inte/vill inte svara Transperson: ja/nej/vet inte Sexuell identitet: heterosexuell/bisexuell/homosexuell/annat (asexuell/pansexuell/queer/vill inte kategorisera)/vet inte Samhällsaktör: kriscentrum för män/hälso- och sjukvård/socialtjänst/annan aktör	I den nationella strategin nämns behovet av ett arbete för att motverka köp av sexuell tjänst (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Personer som köper sex kan söka hjälp hos flertalet samhällsaktörer (<i>Sex mot ersättning – Utbildningsmaterial om stöd och hjälp till vuxna. Socialstyrelsen; 2015</i>). Indikatoren ämnar spegla i hur stor utsträckning individer i befolkningen som har betalat eller gett annan ersättning för sex i Sverige har sökt hjälp hos någon samhällsaktör (kriscentrum för män, hälso- och sjukvård, socialtjänsten, annan aktör).

	3.20	Andel handlagda brott av köp av sexuell tjänst som lett till personupplärning per år (personuppläringsprocenten)	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner)	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda brott av köp av sexuell tjänst som lett till personupplärning (personuppläringsprocenten).
	3.21	Andel handlagda brott av köp av sexuell handling av barn som lett till personupplärning per år (personuppläringsprocenten)	Indikator	Brottsförebyggande rådet	Datakälla: Officiell statistik över handlagda brott	Redovisningsnivå: nationell/regional (sju polisregioner)	I den nationella strategin framgår att brottsbekämpningen vid vålds- och sexualbrott behöver effektiviseras. I detta ingår att upplärning av brott ska öka (<i>Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Regeringen; 2016. Regeringens skrivelse 2016/17:10</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning handlagda brott av köp av sexuell handling av barn som lett till personupplärning (personuppläringsprocenten).
Kontaktförbud vid våld i nära relationer	3.22	Andelen beviljade kontaktförbud av de ansökta kontaktförbuden per region (polisregioner)	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Åklagarmyndigheten	Datakälla: Cåsa/Cåbra (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, särskilja för våld i nära relationer.)	Redovisningsnivå: polisregioner/åklagarområden Redovisningsgrupp: Tidsperiod: Typ av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad	Kontaktförbud innebär att en person som hotar eller trakasserar en annan person förbjuds att besöka och kontakta denne. Ofta kan det handla om kvinnor som förföljs av män de har haft en nära relation med. Det finns olika typer av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad (<i>Kontaktförbud – En utvärdering av ändringarna i lagen 2011. Brottsförebyggande rådet; 2015</i>).

							Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning ansökta kontaktförbud blir beviljade per region (polisregioner).
	3.23	Andel överträdde kontaktförbud av beviljade kontaktförbud per region (polisregioner)	Kärnindikator av utvecklingskaraktär	Åklagarmyndigheten	Datakälla: Cåsa/Cåbra (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, särskilja redovisa för våld i nära relationer.)	Redovisningsnivå: polisregioner/åklagarområden Redovisningsgrupp: Tidsperiod: Typ av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad	Kontaktförbud innebär att en person som hotar eller trakasserar en annan person förbjuds att besöka och kontakta denne. Ofta kan det handla om kvinnor som förföljs av män de har haft en nära relation med. Det finns olika typer av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad (<i>Kontaktförbud – En utvärdering av ändringarna i lagen 2011. Brottsförebyggande rådet; 2015</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning beviljade kontaktförbud överträds per region (polisregioner).
	3.24	Genomströmningstid (mediantid) från framställan till beslut avseende kontaktförbud	Utvecklingsindikator	Åklagarmyndigheten	Datakälla: Cåsa/Cåbra (Om denna indikator ska tas fram behöver datakällan säkerställas, det vill säga, särskilja redovisa för våld i nära relationer.)	Redovisningsnivå: polisregioner/åklagarområden Redovisningsgrupp: Tidsperiod: Typ av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad	Kontaktförbud innebär att en person som hotar eller trakasserar en annan person förbjuds att besöka och kontakta denne. Ofta kan det handla om kvinnor som förföljs av män de har haft en nära relation med. Det finns olika typer av kontaktförbud: kontaktförbud, utvidgat kontaktförbud, särskilt utvidgat kontaktförbud och kontaktförbud i gemensam bostad (<i>Kontaktförbud – En utvärdering av ändringarna i lagen 2011. Brottsförebyggande rådet; 2015</i>). Indikatorn ämnar spegla genomströmningstid (mediantid) från framställan till beslut avseende kontaktförbud.

Mål 4: Förbättrad kunskap och metodutveckling

Indikator- mråde	Ind. nr	Indikator	Förslag på in- dikatorstatus: 1. Kärnindi- kator; 2. Kärnindi- kator av ut- vecklingska- raktär; 3. Kärnbak- grundsmått av utveckl- ingskaraktär 4. Indikator; 5. Utveckl- ingsindikator;	Förslag på an- svarig aktör i enlighet med samråd	Möjlig datakälla (nationell enkät/re- gister)	Förslag på redovisning	Syfte med indikatorn
Metodstöd	4.1	Andel kommuner där socialtjänsten använder minst en standardiserad bedömningsmetod vid utredning av behovet av stöd och hjälp hos våldsutsatta vuxna	Indikator	Socialstyrelsen	Enkät: Öppna jämförelser- Våld i nära relationer	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal	Att använda standardiserade bedömningsmetoder är ett sätt att säkerställa att den enskildes samtliga behov framkommer samt att alla får rätt till en likvärdig bedömning av de enskilda behoven. Kvalitetssäkrade och standardiserade metoder innebär också att bedömningen blir likartad oberoende av var den enskilde söker hjälp (Om standardiserade bedömningsmetoder. Socialstyrelsen; 2012). Socialnämnden bör se till att de metoder som används för att ge stöd och hjälp har utformats med utgångspunkt i bästa tillgängliga kunskap (allmänna råd i 3 kap. SOSFS 2014:4). Forskning visar att professionella ofta brister som beslutsfattare i komplexa situationer. Vilken information som samlas in beror på den professionellas arbetsbelastning, erfarenhet och värderingar

							(Kahneman, D. <i>Tänka snabbt och långsamt</i>. Volante; 2013). I de beslut som rör våldsutsatta kan detta få långtgående konsekvenser. Socialnämnden bör göra en utredning av våldsutsattas situation med anledning av: behovet av stöd och hjälp akut, våldets karaktär och omfattning, våldets konsekvenser för den våldsutsatta, hur den våldsutsatta hanterar sin situation, hur den våldsutsattas nätverk ser ut, om den våldsutsatta behöver stöd i sitt föräldraskap samt behovet av stöd och hjälp på kort och lång sikt (allmänna råd i 5 kap. SOSFS 2014:4). Socialnämnden ska bedöma risken för ytterligare våld. När Socialnämnden gör en riskbedömning bör den använda en standardiserad bedömningsmetod (5 kap. 1 § samt allmänna råd till bestämmelsen SOSFS 2014:4). En standardiserad bedömningsmetod består av ett formulär med fastställda frågor som bygger på forskning och beprövad erfarenhet och en manual som beskriver användningen (<i>Om standardiserade bedömningsmetoder</i>. Socialstyrelsen; 2012). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning kommunernas socialtjänster använder minst en standardiserad bedömningsmetod vid utredning av behovet av stöd och hjälp hos våldsutsatta vuxna.
	4.2	Metodstöd för hälso- och sjukvården	För tidigt att fastställa i nuläget	Nationellt centrum för kvinnofrid	För tidigt att fastställa i nuläget	För tidigt att fastställa i nuläget	Området behöver utvecklas i samverkan mellan olika myndigheter och organisationer innan indikatorer kan tas fram. Berörda myndigheter ska ansvara för att ett nationellt metodstöd för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stödet till våldsutsatta

							kvinnor och barn utarbetas. Metodstödet kan utgöra en del i ett förbättrat stöd och omhändertagande av våldsutsatta kvinnor och barn och utgöra en del i arbetet för att uppnå det jämställdhetspolitiska målet att mäns våld ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.
	4.3	Metodstöd för skola	För tidigt att fastställa i nuläget	Nationellt centrum för kvinnofrid	För tidigt att fastställa i nuläget	För tidigt att fastställa i nuläget	Området behöver utvecklas i samverkan mellan olika myndigheter och organisationer innan indikatorer kan tas fram. Berörda myndigheter ska ansvara för att ett nationellt metodstöd för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stödet till våldsutsatta kvinnor och barn utarbetas. Metodstödet kan utgöra en del i ett förbättrat stöd och omhändertagande av våldsutsatta kvinnor och barn och utgöra en del i arbetet för att uppnå det jämställdhetspolitiska målet att mäns våld ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.
	4.4	Metodstöd för rättsväsendet	För tidigt att fastställa i nuläget	Nationellt centrum för kvinnofrid	För tidigt att fastställa i nuläget	För tidigt att fastställa i nuläget	Området behöver utvecklas i samverkan mellan olika myndigheter och organisationer innan indikatorer kan tas fram. Berörda myndigheter ska ansvara för att ett nationellt metodstöd för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stödet till våldsutsatta kvinnor och barn utarbetas. Metodstödet kan utgöra en del i ett förbättrat stöd och omhändertagande av våldsutsatta kvinnor och barn och utgöra

							en del i arbetet för att uppnå det jämställdhetspolitiska målet att mäns våld ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.
Kompetens-utveckling för yrkesverk-samma	4.5	Andel kommuner där socialtjänstens handläggare, som utreder barn som har utsatts för eller bevittnat våld, som under det senaste året har fått utbildning om våld i nära relationer	Indikator	Socialstyrelsen	Enkät: Öppna jämförelser- Våld i nära relationer	Redovisningsnivå: nation-ell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Utbildning: Fortbildning Vidareutbildning på högskolenivå (Redovisas separat som två olika indikatorer, en indikator för varje form av utbildning.)	För att kunna genomföra utredningar av god kvalitet är det viktigt att handläggare har kunskap om våld i nära relationer, t.ex. om olika former av våld och konsekvenser av våldsutsatthet samt riskbedömningar (<i>Våld - handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Socialstyrelsen; 2015</i>). För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet (3 kap. 3 § andra stycket SoL). Enligt 3 kap. 3 a § SoL ska nämnden använda handläggare som har avlagt svensk socionomexamen eller motsvarande för vissa uppgifter inom socialtjänsten rörande barn och ungdom. Den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av alla slags ärenden som gäller enskilda enligt socialtjänstlagen bör ha kunskap om våld och andra övergrepp av eller mot närstående samt ha förmågan att omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet. Personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som gäller våldsut-satta barn och barn som bevittnat våld bör dessutom ha kunskaper om hur man för samtal med ett barn om våld och andra övergrepp och vilka konsekvenser det kan få för ett barn att utsättas för eller bevittna våld eller andra övergrepp av eller mot närstående (allmänna råd i 4 kap. SOSFS 2014:4). Indikatorn ämnar spegla i hur

							stor utsträckning kommunernas socialtjänsters handläggare, som utreder barn som har utsatts för eller bevittnat våld, som under det senaste året har fått utbildning om våld i nära relationer.
	4.6	Andel kommuner där socialtjänstens handläggare, som utreder vuxna, som under det senaste året har fått utbildning om våld i nära relationer	Indikator	Socialstyrelsen	Enkät: Öppna jämförelser- Våld i nära relationer	Redovisningsnivå: nationell/regional/lokal Redovisningsgrupp: Utbildning: Fortbildning Vidareutbildning på högskolenivå (Redovisas separat som två olika indikatorer, en indikator för varje form av utbildning.)	För att kunna genomföra utredningar av god kvalitet är det viktigt att handläggare har kunskap om våld i nära relationer, t.ex. om olika former av våld och konsekvenser av våldsutsatthet samt riskbedömningar (<i>Våld - handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Socialstyrelsen; 2015</i>). För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet (3 kap. 3 § andra stycket SoL). Den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av alla slags ärenden som gäller enskilda enligt socialtjänstlagen bör ha kunskap om våld och andra övergrepp av eller mot närstående samt ha förmågan att omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet. Om ärendena avser våldsutsatta vuxna, bör personalen dessutom ha socionomexamen (<i>allmänna råd i 4 kap. SOSFS 2014:4</i>). Indikatorn ämnar spegla i hur stor utsträckning kommunernas socialtjänsters handläggare, som utreder vuxna, som under det senaste året har fått utbildning om våld i nära relationer.
	4.7	Kompetensutveckling för hälso- och sjukvård	För tidigt att fastställa i nuläget	Nationellt centrum för kvinnofrid	För tidigt att fastställa i nuläget	För tidigt att fastställa i nuläget	En initial kartläggning måste till för att kunna ta fram relevanta framtida indikatorer. Området behöver utvecklas i samverkan mellan olika myndigheter och organisationer. Behovet av formell

							kunskap är stort och från och med den 1 juli 2018 ändras högskoleförordningen (1993:100) så att kunskap om mäns våld mot kvinnor ingår i sju program vid universitet och högskola. Dock saknar många yrkesverksamma idag kunskap om våldet och dess konsekvenser. Nya kursformer utvecklas för att möta efterfrågan och förutom universitetskurser har NCK i samverkan med Socialstyrelsen och Länsstyrelserna tagit fram en webbaserad introduktionskurs om våld som kan utvecklas och riktas även mot skola och rättsväsendet.
	4.8	Kompetensutveckling för skola	För tidigt att fastställa i nuläget	Nationellt centrum för kvinnofrid	För tidigt att fastställa i nuläget	För tidigt att fastställa i nuläget	En initial kartläggning måste till för att kunna ta fram relevanta framtida indikatorer. Området behöver utvecklas i samverkan mellan olika myndigheter och organisationer. Behovet av formell kunskap är stort och från och med den 1 juli 2018 ändras Högskoleförordningen så att kunskap om mäns våld mot kvinnor ingår i sju program vid universitet och högskola. Dock saknar många yrkesverksamma idag kunskap om våldet och dess konsekvenser. Nya kursformer utvecklas för att möta efterfrågan och förutom universitetskurser har NCK i samverkan med Socialstyrelsen och Länsstyrelserna tagit fram en webbaserad introduktionskurs om våld som kan utvecklas och riktas även mot skola och rättsväsendet.
	4.9	Kompetensutveckling för rättsväsendet	För tidigt att fastställa i nuläget	Nationellt centrum för kvinnofrid	För tidigt att fastställa i nuläget	För tidigt att fastställa i nuläget	En initial kartläggning måste till för att kunna ta fram relevanta framtida indikatorer. Området behöver utvecklas i samverkan mellan olika myndigheter och organisationer. Behovet av formell

							kunskap är stort och från och med den 1 juli 2018 ändras Högskoleförordningen så att kunskap om mäns våld mot kvinnor ingår i sju program vid universitet och högskola. Dock saknar många yrkesverksamma idag kunskap om våldet och dess konsekvenser. Nya kursformer utvecklas för att möta efterfrågan och förutom universitetskurser har NCK i samverkan med Socialstyrelsen och Länsstyrelserna tagit fram en webbaserad introduktionskurs om våld som kan utvecklas och riktas även mot skola och rättsväsendet.
--	--	--	--	--	--	--	--

Bilaga 3. Förslag på ansvariga aktörer i enlighet med samråd samt möjliga datakällor

Tabell 15. Förslag på ansvariga aktörer i enlighet med samråd samt möjliga datakällor

Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd	Möjliga datakällor
Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd	- Graviditetsregistret (Mödrahälsovårdsdelen), Registerhuvudman Karolinska Sjukhuset - Svenska Barnhälsovårdsregistret, Registerhuvudman Landstinget i Östergötland - Enkät som myndigheten planerar att sända ut till landets samtliga kommuner med bland annat frågan om hur lång tid det tar från första kontakt till första besök. - Enkät som myndigheten planerar att genomföra för att kartlägga kommunernas verksamheter.
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	- I fråga om föreningslivet 2014 (Engångssatsning, slutfört regeringsuppdrag) - Ungdomsenkäten
Arbetsförmedlingen	- Arbetsförmedlingens datalager
Skolinspektionen	- Förskolenkäten, Huvudmannarapport (Enkätundersökningen utgår) - Skolenkäten, Huvudmannarapport - Kvalitetsgranskning om sex- och samlevnadsundervisningen som Skolinspektionen har genomfört 2017 (Förslaget är att upprepa kvalitetsgranskningen som bland annat omfattar enkäter till rektorer på 250 slumpmässigt utvalda grundskolor)
Brottsförebyggande rådet	- Skolundersökningen om brott - Nationella trygghetsundersökningen - Officiell statistik över konstaterade fall av dödligt våld - Officiell statistik över handlagda brott - Specialbeställd statistik
Stiftelsen Allmänna Barnhuset	- Enkätundersökningen till rapporten "Våld mot barn 2016" - Enkäten till rapporten "Unga sex och internet – i en föränderlig värld" (Det gäller en av fem)
Kriminalvården	- Kriminalvårdsregistret
Socialstyrelsen	- Dödsfallsutredningarna - Patientregistret - Öppna jämförelser – Våld i nära relationer
Folkhälsomyndigheten	- Nationella folkhälsoenkäten – Hälsa på lika villkor - Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) enkäten (Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag)
Migrationsverket	- Datakälla inte fastställd
Polismyndigheten	- Polismyndighetens ärendehanteringssystem DurTvå
Åklagarmyndigheten	- Cåsa/Cåbra
Domstolsverket	- Målhanteringssystemet Vera
Nationellt centrum för kvinnofrid	- Datakälla inte fastställd

Bilaga 4. Säkerställande av möjliga datakällor där särskild utvecklingsaktivitet behövs

Tabell 16. Möjliga datakällor med utvecklingsbehov

Sammanställning av förslag på indikatorer där särskild utvecklingsaktivitet behövs för att säkerställa datakällan. Redovisat per förslagen ansvarig aktör.

Indikatorer som berörs	Möjliga datakällor i behov av utveckling	Förslag på ansvarig aktör i enlighet med samråd
1.5, 1.6 ¹	I fråga om föreningslivet 2014 (Engångssatsning, slutfört regeringsuppdrag)	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
1.16 ¹	Ungdomsenkäten	
1.8	Förskolenkäten, Huvudmannarapport (Enkätundersökningen utgår)	
1.11 ¹	Kvalitetsgranskning om sex- och samlevnadsundervisningen som Skolinspektionen har genomfört 2017 (Förslaget är att upprepa kvalitetsgranskningen som bland annat omfattar enkäter till rektorer på 250 slumpmässigt utvalda grundskolor)	Skolinspektionen
1.15	Enkätundersökningen till rapporten "Våld mot barn 2016"	
2.10	Enkäten till rapporten "Unga sex och internet – i en föränderlig värld" (Det gäller en av fem)	Stiftelsen Allmänna Barnhuset
1.17 ¹ , 1.18 ¹	Kriminalvårdsregistret	Kriminalvården
2.8 ¹ , 2.9 ¹ , 2.13 ¹ , 2.14 ¹ , 2.16 ¹ , 2.17 ¹ , 3.18 ¹ , 3.19 ¹	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) enkäten (Engångssatsning, pågående regeringsuppdrag)	Folkhälsomyndigheten
3.10 ¹ , 3.22 ¹ , 3.23 ¹ , 3.24	Cåsa/Cåbra	Åklagarmyndigheten
3.10 ¹ , 3.11 ¹	Målhanteringssystemet Vera	Domstolsverket
1.19 ¹	Datakälla inte fastställd	Ej fastställd
1.12	Datakälla inte fastställd	Ej fastställd

¹Indikatorer med kärnstatus